

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Rijssen-Zuid

29/10/2020
jaargang 99

nr **05**

Op 13 oktober 1998 overlijdt ouderling J. Koster uit Rijssen-Zuid, in de leeftijd van 87 jaar. Bijna vijftig jaar heeft hij de Rijssense gemeenten in het ambt gediend. Verschillende predikanten is hij daarbij tot grote steun geweest. Later merkt ds. J. Karels over hem op: 'Er was sprake van hartelijke verbondenheid en hij werd mij tot een vaderlijke vriend. De Heere had hem begiftigd met gaven van hoofd en hart. Door

genade mocht hij geoefend zijn in het werk Gods. Met Paulus wist hij 'niets hebbende, en nochtans alles bezittende'. Ook was het hem niet vreemd wat we lezen in Zefánja 3: 'Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk'. En arm was hij! Gedurig moest hij het van het verkregene hebben en ervan leven. Hij was er zich goed van bewust een mensenkind te zijn met alle aanklevende gebreken.'

Vissers bij de dode volkenzee

Al vijftientig jaar verblijft Ezechiël in Babel. Hij is een menskind en tot wachter gesteld. De meeste hoorders geloven zijn preken niet. De tempel is verwoest. Het is toch om moedeloos van te worden.

ds. H.J. Agteresch,
Werkendam

Ook zal het geschieden dat er vissers aan dezelve zullen staan, van Engédi af tot En-eglaïm toe; daar zullen plaatsen zijn tot uitspreiding der netten; hun vis zal naar zijn aard wezen als de vis van de Grote Zee, zeer menigvuldig. Doch haar modderige plaatsen en haar moerassen zullen niet gezond worden, zij zijn tot zout overgegeven.

Ezechiël 47:10-11

Dan toont de HEERE hem in een visioen een prachtige tempel. De heerlijkheid des HEEREN keert terug. Ezechiël ziet nóg iets. Hij ziet de Dode Zee. Deze zee bevat bitterzout water. Geen sprankje leven is er te vinden. Geen vis spartelt. En dan te bedenken dat dit doodse gebied in de tijd van Lot was als de hof des HEEREN. Door de verwoesting van Sodom en Gomorra werd het een plaats van de vloek. De Dode Zee is een beeld van de dode volkenzee met de blinde en moderne heidenen. Het is ook een beeld van de doodstaat van ons hart. Eens leefden we, nu zijn we dood. Eens verspreidden we de liefde tot God, nu de stank van de zonde. De Dode Zee is zo dood dat al duizenden jaren het zoete Jordaanwater er niets aan kon veranderen. En op die plaats gebeurt iets. Ezechiël ziet het zomaar voor zijn ogen gebeuren. Er komt een stroom van water. Waar komt het water vandaan? En zie! Onder de dorpel van het heiligdom sijpelt water. Het stroompje vloeit langs het brandofferaltaar. Dan ziet Ezechiël een Man met een meetsnoer, Die vier keer vijfhonderd meter meet. Het is Christus. Elke keer wordt het water dieper en moet Ezechiël erin. Het water stijgt tot de enkels, de knieën, de lendenen, tot zelfs hoge wateren waarin hij moest zwemmen. De tempelbeek die tot een majestueuze rivier is geworden, ziet op de nieuwtestamentische Kerk. Aanvankelijk is er een kleine Kerk van honderdtwintig mensen, die toeneemt tot drieduizend en even later tot vijfduizend bekeerlingen. De wateren worden zo hoog dat aan het uiterste der aarde zondaren worden toegebracht.

De drie stukken

Opmerkelijk zijn de woorden 'deed mij doorgaan'. Zoals Ezechiël geen toeschouwer bleef, zo zullen ook Gods kinderen persoonlijk het wassende water leren kennen. Er zal een toename zijn in het bekend worden met de drie stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid. Als de Heilige Geest iemand wederbaart, is er een gering begin met stil zuchten en een droefheid naar God. In de diepere wateren gaat de ziel leren dat opknappen en werken niet helpt. En dat hij niet alleen zonden doet, maar een zondaar is. Wat wordt het zwaar als de wet vloekt. Niets blijft over waarop de zondaar kan staan. De grond valt weg. Zal hij verdrinken? Zalig worden is onmogelijk.

Wat een wonder als Jezus verschijnt: 'Zie, hier ben Ik, zie, hier ben Ik'. Omkomen verdiend, maar het hoofd mag boven water blijven. Wat groot om dan te mogen zwemmen in wateren van vrije genade. Zo mag de Kerk in het wegvallen van eigen grond in verwondering leren wáár het water vandaan komt en dát het water langs het altaar loopt.

Het tempelwater stroomt in de Dode Zee en daar gebeurt een wonder! Het bitterzoute water wordt gezond. Er komt leven. Het wemelt van de menigvuldige vissen. De Dode Zee doet zelfs denken aan de Middellandse Zee. Op de oever staan allemaal vissers, van Engédi tot En-eglaïm, van het westen tot het noordoosten. Zij vissen en drogen hun netten. Wat een visrijke zee!

Eeuwenlang zendt God vissers der mensen. Zij werpen hun netten uit en mogen vissen vangen. De Dode Zee is de slechtste visplaats. Daar vis je toch niet! En toch ook weer de beste. Want de Heere zorgt naar Zijn welbehagen, op grond van Christus' offer voor wateren des Geestes. Dán komt er leven.

Er komen vissen. De gegevenen des Vaders worden toegebracht. Zien we het niet in de kerkgeschiedenis? De apostelen werden als vissers uitgezonden naar de dode volkenzee, in Turkije en Griekenland. Er kwam leven. Telkens kwamen er nieuwe vissers bij. Wat te denken van Athanasius en Augustinus? Er kwamen er nog veel meer. Opeens waren daar Luther en Calvin. Wat een talrijke vissers mochten er in onze oudvaders in Nederland komen. Maar ook in Engeland en Schotland kwamen vissers, zoals Bunyan en de Erskines. Wat kwamen er veel vissen in de wateren van vrije genade. Ook in de Gereformeerde

In dit nummer

4 Commentaar: Daarom zijn onder u vele zieken

8 Dankdag - boetedag

24 Christus en de kruisdood

- 2** Vissers bij de dode volkenzee
- 3** Leren op de school van Christus [43]
- 5** Luther: 'Het geloof is getrooste vertwijfeling'
- 6** Niet door kracht...
- 9** Beter een biddag dan een dankdag?
- 10** Ambtelijke gebeden [3]
- 11** Bijbelstudie [13]:
Het koperen brandofferaltaar
- 12** Pastoraat [8]
- 14** Het Centraal Bureau Gereformeerde Gemeenten [3]
- 15** Tot zegen zijn voor kinderen in de knel
- 16** Plaatsvervangend schuld belijden
- 17** Kerknieuws
- 18** Berichten
- 18** Kerkdiensten
- 23** Jeugdrubriek

Gemeenten zijn vissers. Elke keer werpen zij het Evangelienet uit. Vissen mogen gevangen worden.

Modder en moerassen

Doch...! Opeens lezen we van modder en moerassen. Een deel van de zee is stilstaand en vuil water gebleven. Hierin wordt de onwil van de mens getekend. Het genezende Woord komt, maar toch blijven we vastzitten aan de zonden en eigengerechtigheden. We weigeren ons te bekeren. We verachten het aanbod van genade. We worden niet gezond en blijven gerust, onboetvaardig en ongelovig. Dan zal iets vreselijks volgen. We worden tot zout overgeven. De Heere geeft ons over aan het oordeel van de sluimergeest en verharding. We worden ouder, kouder en zouter. Het eeuwig verderf komt.

Moeten we ook het coronavirus in onze tijd niet duiden als een oordeel? God heeft daar een heilige bedoeling mee. Hij beproeft ons en ziet uit naar wederkeer en een hartelijk buigen.

Moeten we ook het coronavirus in onze tijd niet duiden als een oordeel? God heeft daar een heilige bedoeling mee. Hij beproeft ons en ziet uit naar wederkeer en een hartelijk buigen. Hij bereidt ons hiermee voor óf voor ontferming óf voor verderving. Mocht u al buigen? Wat is er over van visrijke gemeenten in Turkije, Griekenland, Noord-Afrika, Zwitserland, Duitsland, Frankrijk, Engeland en Schotland? Meestal een ruïne. De kandelaar is verplaatst. Wat blijft er over van Nederland en van onze gemeenten? Is de Heere de kandelaar aan het verplaatsen, omdat wij in onze onwil ons niet laten gezeggen en het bloed van Jezus onrein achten? Deze gedachte is om te beven. Maar de Heere laat niet met Zich spotten. Wat zal het toch zijn om zo dichtbij het levende water verloren te gaan. De genadetijd is bijna voorbij. Laat u toch leiden door de ontroerende woorden van de wenende Zaligmaker bij de modderstad: 'Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient!'

Ralph Venning

Leren op de school van Christus [43]

Deel III Kinderen

III. DE VOORRECHTEN EN VREUGDEN VAN DE KINDEREN IN HET KENNEN VAN DE VADER

De voorrechten en vreugden van hen die zekerheid hebben, moeten meer dan gewoon zijn, omdat het kennen van de Vader uitgaat boven gewone kennis. En hoe meer kennis, hoe meer blijdschap, zowel naar de aard als naar de mate ervan. Het is een groot voorrecht, een grote waardigheid en eer om te kunnen zeggen: 'Abba, Vader', door de Geest van aanneming Die we ontvangen hebben en Die in ons getuigt. In deze paragraaf zal ik vooral hierover spreken, en Romeinen 8:14-16 vergelijken met Galaten 4:1-7.

Welnu, of de Geest van aanneming door Wie wij 'Abba, Vader' roepen Dezelfde is als het getuigenis van de Geest waardoor we de Vader kennen, is de grote vraag. Over iets dat zo gewichtig en ontzagwekkend is, moeten we voorzichtig zijn. Daarom wil ik met de nederigste onderwerping zeggen wat naar mijn mening het meest helder en duidelijk is in deze zaak, namelijk dat de Geest van aanneming vaak kort voorafgaat aan het getuigenis van de Geest, zoals de ochtendschemering kort voorafgaat aan de zonsopkomst.

Uit Romeinen 8 en Galaten 4 kunnen we vijf punten afleiden, die dit nader illustreren.

a) *Deze teksten, samen met verschillende andere, tonen het grote voordeel en de waardigheid van de bedeling van het Evangelie, in vergelijking met de bedeling van de Wet.*

Onder de Wet waren ze zonen en erfgenamen, maar nog minderjarig, zuigelingen, want dat is het woord dat gebruikt wordt in Galaten 4:1 en 3. Ze waren zonen door aanneming, of door genade (Hand. 15:11), want niemand is op een andere manier kind van God geworden sinds de val van Adam.

Maar onder de Wet waren ze meer onder een geest van slavernij dan van aanneming en verschilden ze niet van gebonden slaven. Ze ontvingen de Geest van aanneming niet voordat ze door Christus verlost werden. En totdat ze het zoonschap door aanneming ontvingen, bezaten ze niet de Geest van het zoonschap, Die roept: 'Abba, Vader'. Pas daarna hielden ze op dienstknechten te zijn. Dat wil zeggen: deze zonen en erfgenamen hielden op in hun ervaring zuigelingen te zijn, wat niets verschilt van de ervaring slaaf te zijn, en werden nu ook in hun ervaring zonen en erfgenamen van God door Christus (Gal. 3:23-29).

De staat onder de Wet was een staat van slavernij. De Wet wordt genoemd een 'juk der dienstbaarheid' (Gal. 5:1). En zij die onder de Wet verkeerden, waren onder een geest van dienstbaarheid.

b) *De Geest van aanneming is een toevoeging aan het kindschap.* Onder de Wet waren ze meer knechten dan zonen, maar nu zijn ze meer zonen dan knechten. Ze hebben de Geest van het kindschap ontvangen, zegt de apostel. U bent geen dienstknechten meer, maar zonen, u die de Geest van Zijn Zoon ontvangen hebt (Gal. 4:6-7).

(wordt vervolgd)

Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).

Daarom zijn onder u vele zieken

In het bekende hoofdstuk 1 Korinthe 11 over de viering van het Heilig Avondmaal legt de apostel Paulus een relatie tussen het onwaardig eten en drinken bij het Heilig Avondmaal en de uitbraak van ziekten in de gemeente. 'Daarom zijn onder u vele zwakken en zieken, en velen slapen' (1 Kor. 11:30). Het woord 'slapen' mogen we volgens de kanttekening ook vertalen met 'ontslapen'.

ds. G. Clements,
Gouda

met een profetische duiding van de nood der tijden. Herman Witsius schreef "Twist des Heeren met Zijn wijngaard" (1671), Jodocus van Lodenstein "Beschouwinge van Zion" (1676) en Jacobus Koelman "Pointen van Nodige Reformatie" (1678).

Ziekte en genezing

In dit rijtje van reformatiegeschriften past ook het boek van Alexander Comrie over "De afgezakte kranke en kwijnende staat der gelovigen en hun herstel" dat een kleine eeuw later verscheen, in 1749. Een waardevol boek dat eerlijk de geestelijke kwaal blootlegt en het enige medicijn aanprijst. In zijn eerste verhandeling gaat Comrie uitvoerig in op de oorzaken van de geestelijke nood, die hij zoekt in de 'dodigheid' van de wedergeboren mens.

Volgens de predikant van Woubrugge is er wel honger, maar niet naar het ware brood Christus. 'Men kan het makkelijk uithouden 'zonder de ware gemeenschap te oefenen met God in Christus.' 'De zienlijke dingen nemen Gods plaats in'. Er is een weinig beoefenen van de Godzaligheid, of het biddend overdenken Wie God is in Christus. Men is snel tevreden over de gedane plicht en krijgt nauwelijks zijn Bijbelhoofdstuk uit. Het moest geen last zijn maar een lust. Er is een rusten op ontvangen genade, een blijven steken in de eerste beginselen. Men is de arme bedelstand gauw voorbij.

Ook noemt Comrie de droeve verdeeldheid onder de kinderen Gods. Men verdraagt weinig van elkander, veroordelende als iemand van een ander gevoelen is. Deze dodigheid is zo algemeen verspreid dat zij Gods kinderen nauwelijks 'gevoelige smart' geeft. Nu en dan schijnt er enige levendigheid te zijn maar het verflauwt weer snel. Hij vergelijkt het met een flakkerende kaars die te weinig vet heeft en soms opvlamt, waarna het weer snel duster wordt.

Na deze grondige diagnose gaat Comrie vanaf zijn derde preek het enig medicijn aanprijzen naar aanleiding van de tekstwoorden uit Hosea 2:6: 'Ik zal henengaan, en keren weder tot mijn vorigen Man'. Het valt op hoe Comrie en alle gereformeerde vaders de gemeenschap met Christus ('unio cum Christo') centraal stellen in hun verkondiging. Uitvoerig beschrijft Comrie in acht preken de genezende kracht van dit medicijn voor de 'zwakken en zieken'. De lezing van deze preken op de stille zondagen zonder kerkgang van harte aanbevolen. 'Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen' (Jer. 33:6).

Vandaag zijn er vele zieken en stervenden als gevolg van het Covid-19 virus. De bediening van het Heilig Avondmaal is er door uitgesteld om besmetting te voorkomen. Geldt het 'daarom' van Korinthe ook ons? Is er enig verband tussen deze virusziekte en het gebruik/misbruik van het Heilig Avondmaal?

De reformatorische theoloog Osiander (1498-1552) wilde deze bestraffing met ziekten slechts beperken tot 'het begin van Christus' kerk'. Calvijn daarentegen meent dat dit voor alle tijden geldt en dus ook de kerk van zijn dagen. Hij schrijft: 'Wanneer nu de heilige Paulus zegt dat velen in de kerk van Korinthe zwak en ziek waren en verscheidenen reeds ontslapen waren, moet ons dit zwaar wegen. God wilde ziekten zenden om hen op de rechte weg te brengen, toen Hij zag dat zij het spoor bijster waren'. Calvijn legt de vinger bij het gebrek aan de rechte zelfbeproeving. 'Want ja, hoe velen vindt men tegenwoordig, die zich komen voeden aan deze heilige tafel, zonder enig

onderzoek, noch van hun geloof noch van hun leven'.

Matthew Henry volgt Calvijn en ziet er een waarschuwing in voor de kerk van alle tijden: 'Een zorgeloos en onverschillig ontvangen van des Heeren Avondmaal kan tijdelijke straffen veroorzaken'. Henry acht het dus kennelijk onwaarschijnlijk dat deze verzen alleen en uitsluitend betekenis gehad zouden hebben voor de gemeente van Korinthe.

Profetisch spreken

Velen vinden het vandaag onbegrijpelijk dat een straffende hand van God in deze coronaziekte te zien zou zijn. Daarbij zijn wij zo verstandelijk geworden dat we bij de oorzaak van het coronavirus eerder denken aan de Chinese vleesmarkten dan aan 'de almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods'. Onze Heidelbergse Catechismus belijdt daarentegen 'dat gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede en alle dingen, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen'.

Onze gereformeerde vaders hebben verschillende geschriften het licht doen zien

Luther: ‘Het geloof is getrooste vertwijfeling’

Vanwege allerlei onbijbelse praktijken verliet Luther de Roomse Kerk. Het doen van goede werken, om daarmee de zaligheid te verdienen, was een van de belangrijkste dwalingen.

ds. M. Joesse,
Lunteren

Voor ieder mens is de valkuil groot om de eigen gerechtigheid op te bouwen voor God. Het lijkt ook naar het Woord te zijn, want wij moeten toch Gods geboden houden? God eist immers dat wij rechtvaardig zijn? Dat wil zeggen: vaardig om recht te doen, vaardig om goed te doen.

Rechtvaardig is iemand als zijn leven overeenkomt met de regels van een land of een volk. In Gods Koninkrijk zijn we rechtvaardig als we in overeenstemming leven met Zijn wil. God zal overtreding ervan nooit ongestraft laten. Daarom moeten alle mensen de rechtvaardige en eeuwige dood sterven.

Naar de Nederlandse wetgeving is het onmogelijk dat iemand voor een ander de gevangenis ingaat. Wij zouden zeggen: dat is niet rechtvaardig! God is rechtvaardig en eist betaling van de schuld. Met betrekking tot Gods rechtvaardig handelen in het Koninkrijk der hemelen is het zo dat Hij genoeg neemt met de betaling van de straf, als iemand die volkomen rechtvaardig is én volkomen mens is, de straf overneemt. Op de aarde kon God zo iemand niet vinden. Toen vond Hij in de hemel Zijn Zoon gewillig om mens te worden en de straf voor de gehele verkoren Kerk over te nemen. In overeenstemming met dat Goddelijk recht is de zonde gestraft aan de Zoon, de Heere Jezus Christus. Sola Gratia in Hem.

De last van de zonde

Het is noodzakelijk dat we door wedergeboorte bekendgemaakt worden met onze zonde en schuld. Als de Heilige Geest dat

werkt, gaat de schuld ons drukken. Dan blijft zo'n mens niet lijdelijk terneer zitten, nee dan gaat hij aan de slag. Zo ging het ook bij Luther. Hij voelde de rechtvaardige eis Gods in zijn leven en ging, overtuigd van de rechtvaardige straf, aan het werk: Heere, ik zal U alles betalen. Zo worstelde hij om 'recht' te worden voor God. Op blote knieën kroop hij rond. Urenlang biechtte hij. Dagen- en wekenlang vastte hij. Maar al zijn betaalmiddelen waren ongenoegzaam, want Gods heilig recht eist volmaakte gerechtigheid. Meer en meer werd Luther ervan overtuigd dat door de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd wordt voor God. Maar hoe dan wel? Terugziende zei hij later: 'Wat haatte ik het woord gerechtigheid!' Groot waren zijn worstelingen over de vraag: 'Hoe word ik rechtvaardig voor God?' In de psalmen stuitte hij steeds meer op Gods eisende gerechtigheid, maar, tot zijn verbazing ook op verlossende gerechtigheid. Dat laatste begreep hij niet. Hoe zou gerechtigheid hem kunnen verlossen? Gods gerechtigheid vervloekte hem en hij riep uit: 'Houd U dan nooit op mij te plagen met Uw toorn?' In Psalm 71:2 las hij: 'Red mij door Uw gerechtigheid, en bevrijd mij'.

Maar, als Gods gerechtigheid straf eist, hoe zou die dan kunnen bevrijden?

Leven door het geloof

In Luthers eigen Bijbel was in de kantlijn bij Psalm 71:2 geschreven: 'Rom. 1:17, de rechtvaardige zal door het geloof leven'. Daarin mocht hij zien dat God in Christus gerechtigheid schenkt en niet meer eist. Zo mocht hij iets van Christus leren zien, dat er uit Zijn wonden gerechtigheid vloeit en betaling en verzoening voor zijn schuld. Daarin vond hij vrede voor zijn beschuldigde geweten.

Zo kwam Luther tot 'de zalige ruil': de zondaar geeft Jezus zijn dood en krijgt Zijn leven. De zondaar geeft Hem zijn hel en krijgt Zijn hemel. De zondaar krijgt Zijn wonden en Jezus nam zijn zonden. Gods bijzondere liefde bleek schenkende gerechtigheid, in het offer van Zijn Zoon. In zijn torenkamertje riep Luther uit: Dit is de poort tot het paradijs.

God eist een waar geloof en dit ware geloof is een genadegave Gods. Dit geloof schenkt de Heere in het uur van de wedergeboorte. Dit is een werk van Gods levendmakende Geest. Ook de beoefening van dat geloof is een werk van Gods Geest. Want een levend geloof is een bestreden geloof. De ware gelovige kent weliswaar vertwijfeling en aanvechting, maar dat geloof wordt door Gods Geest ook eigenend van aard.

Luther zei: 'Het geloof is getrooste vertwijfeling'. Nadat het geloof in zijn leven rechtvaardigend van aard werd, bleef hij steeds totaal afhankelijk van de werking van Gods Geest.

Ziek en bestreden

In zijn leven is Luther er nooit mee klaar gekomen. Hij werd eens erg bestreden met betrekking tot zijn aandeel in Christus. Een vriend begreep dat niet en zei: 'Je weet toch Wien je geloofd hebt?' Waarop Luther antwoordde: 'Wanneer ik nu zou kunnen geloven dat God niet tegen mij toorn, ik zou op mijn hoofd gaan staan van blijdschap'. Later mocht hij getuigen onder het kruis van Christus te zijn weggekropen, zoals een kuiken kruipt onder de vleugels van een hen.

Luthers geloofsleven verbond hem als een arme van geest aan de troon der genade. Steeds moest hij beleven wat hij eens had gezegd: 'Het geloof is een lege bedelaarszak, daar moet de schat van Christus' gerechtigheid in'. Daarvan getuigde ook het briefje in zijn sterfkamer: 'Wij zijn slechts bedelaars, dat is waar'.

Historisch jeugdverhaal uit de tijd van de hugenoten

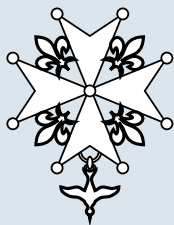
Niet door kracht...

F.M. van Grol,
Beekbergen

Pierre du Moulin zucht. Hoe lang zit hij hier nu al? Tien dagen? Hij is een beetje de tel kwijtgeraakt. Wat is het donker hier. En dan die stank. Het is bijna ondraaglijk.

Ze zitten met z'n drieën opgesloten in een veel te klein hok. Ze mogen er niet uit en niemand mag hen opzoeken. Twee keer per dag wordt er wat eten naar binnen gegooid. Het is echter niet genoeg. Ze delen het en eten het langzaam op. Wat een uitzichtloze situatie.

Vanmorgen werd het eten gebracht door een monnik. Het eerste wat hij zei was: 'Mannen, ik heb goed nieuws voor jullie. Jullie mogen er uit als jullie met mij het Ave Maria willen bidden'. Jerome de oudste had gezegd dat ze dit nooit zullen doen. 'Wij kunnen onze Heere niet verloochenen. Je kunt alles aan ons vragen, maar dit niet'. Toen had de monnik geantwoord: 'Prima, dat wordt dus de brandstapel. Morgen kom ik nog een keer en dan krijgen jullie nog één kans'.

Hugenotenkruis

Het hugenotenkruis dateert uit de zeventiende eeuw. Waarschijnlijk is het ontworpen in Nîmes in het jaar 1688. Onderaan het kruis hangt een duif. Dat was oorspronkelijk iets peervormigs wat veel weg had van een kruikje of een traan. De edelsmid heeft hier mogelijk het lijden van de hugenoten mee willen uitbeelden.

Pierre zucht nog een keer. Wat moet hij doen? Hij is nog zo jong. Negentien jaar. Hij wil niet sterven. Hij houdt van zijn lieve Eloise. Nog ziet hij de blik in haar ogen. De tranen op haar wangen. Ze waren ook zo plotseling gekomen. De dragonders (soldaten) van de koning. In een oogwenk was het dorp omsingeld. Hij had nog willen vluchten, maar het was te laat. En nu moet hij de brandstapel op. Dat kan hij nooit. Hij bidt nog liever tien keer het Ave Maria dan de brandstapel op te gaan. Maar hij durft

het niet hardop te zeggen. De mannen die bij hem in de cel zijn, zullen hem zeker grote verwijten maken. Pierre, zullen ze zeggen, 'waar is je geloof? Weet je dan niet dat er voor Gods volk een veel betere stad is bereid? Geloof je dan niet dat onze Heere ons uit alle nood en dood verlossen kan?' Pierre weet het niet meer. Hij wil leven. Niet sterven.

Die nacht kan Pierre niet in slaap komen. Hij ligt met zijn handen gevouwen. Hij bidt: 'Heere, ik weet het niet meer. Bent U er echt? Ik wil leven. Ik wil terug naar ons dorp. Naar Eloise mijn vriendin. Heere, help me toch. Ik kan zo niet sterven. Ik heb wel veel over U gehoord, maar ik ken U eigenlijk helemaal niet. Wilt U toch tot mij spreken?'

Plotseling begint een van de mannen te neuriën. Hoort hij het goed? Dat is Psalm 32. 'k Bekend, o HEER, aan U oprecht mijn zonden; 'k verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden...'. De woorden komen hard binnen. Ben ik een zondaar, Heere? Ik dacht zo goed bezig te zijn. Ik was een goede camisard, een strijder voor het geloof, een dappere soldaat. Hoeveel dragonders heb ik niet gedood? Zeven, misschien acht. En wat was ik er trots op! Maar wat heb ik er nu aan? Ik moet sterven en ik kan het niet. Ben ik eigenlijk wel goed bezig geweest? Heb ik U wel bedoeld? Zou opa Caspar toch gelijk hebben gehad? Laatst was hij nog even bij opa geweest. Hoog in de bergen. Hij had zelf vol enthousiasme verteld over de overwinningen van

de hugenoten. Hij had verteld hoeveel dragonders hij al had neergestoken. Opa had verdrietig zijn hoofd geschud en gezegd: 'Jongen, de Schrift zegt: Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden.'

Hij was er behoorlijk van in de war geweest. En nu? Voor wie had hij eigenlijk gevochten? Voor de Heere of voor zichzelf? 'O Heere,' zucht Pierre, 'ik heb U niet bedoeld. Ik ben het waard om te sterven. Op de brandstapel. Voor eeuwig de dood in. Is er nog vergeving bij U? Wilt U mij redden?'

De volgende morgen komt de monnik weer langs. 'Zo mannen, en hebben jullie over mijn voorstel nagedacht? Wie van jullie wil er met mij meebidden?' Alle mannen kijken zwijgend voor zich uit. Ook Pierre. In zijn hart stormt het. Van binnen klinkt het: 'Grijp toch je kans om hieruit te komen. Ga met die monnik mee. Leef! Maak er wat van. Je bent nog zo jong.' Maar Pierre zwijgt. Het lijkt of zijn mond op slot zit. 'Zo, ik merk het al,' zegt de monnik, 'jullie willen allemaal naar de brandstapel. Wel, dat is dan buiten mijn schuld. Ik heb mijn best wel gedaan. Morgen zijn jullie aan de beurt. Vanavond nog één keer eten en dan is het klaar. Sterkte allemaal!'

De volgende morgen worden de mannen opgehaald. Het regent. Ze worden in een wagen naar het stadsplein gereden. Daar zijn drie brandstapels opgesteld. Pierre huivert. Hij kijkt omhoog. 'Heere,' zegt hij, 'Help mij om Christus' wil!'

Historische context

Europa heeft heel wat godsdienstoorlogen gekend, maar geen van die oorlogen was zo gruwelijk als de strijd tussen Lodewijk XIV en de calvinistische inwoners van de Cevennen. Na het verbreken van het edict van Nantes (dat de hugenoten vrijheid had gegeven om hun geloof te belijden) en het aannemen van het edict van Fontainebleau, in 1685, ontketende de Zonnekoning een langdurige strijd om de inwoners van de Cevennen te bekeren tot het rooms-katholicisme. De protestantse kerken moesten worden afgebroken, de christelijke scholen gesloten en het werd verboden om samenkomsten te houden. Veel hugenoten verlieten Frankrijk, maar een klein deel kwam in opstand, de zogenaamde 'camisards'. Zij werden geleid door een aantal profeten en profetessen die een soort heilige oorlog verklaarden tegen de regering. De camisards wisten de koninklijke legers meerdere keren te verslaan, maar moesten na een langdurige strijd het onderspit delven.

Plotseling moet hij denken aan de preek van vorige week. Hij was met Eloise naar een geheime bijeenkomst geweest in de bergen. Daar had dominee De Salve gepreekt. Hij hoort opnieuw de stem van de dominee: 'Mensen, het beeld dat Nebukadnézar had opgericht was ontzettend groot.

Zijn macht en heerlijkheid waren geweldig, maar de drie vrienden bogen niet. Zie ze daar rechtop staan. Hoor hun woorden: 'Koning, wij hebben u niets meer daarop te antwoorden. Het is niet nodig dat u de muziek opnieuw laat spelen. Wij zullen niet knielen. Onze God is machtig om ons uit het vuur van de brandende oven te verlossen.'

Pierre snikt. 'Heere, U bent machtig mij te verlossen. Niet alleen van het vuur van de brandstapel, maar ook van het eeuwige vuur. Vergeef toch mijn zonden. Geef mij toch Uw heil, Uw genade.'

Pierre kijkt omhoog, het wordt droog, de zon breekt door. Hij glimlacht. Ineens wordt het licht in zijn hart. 'Heere, U schold niet terug. U liet Zich vrijwillig aan het kruis spijkeren. U gaf Uzelf over. Tot in de dood des kruises. Wat een wonder: deed U dit ook voor Mij? O Heere, ik geloof het, kom mijn ongelooft te hulp. Ook voor mij. Moordenaar.'

Het vuur brandt. Pierre is niet alleen. Zijn hart stroomt over: 'Mijn Heere, mijn God. Mijn Zaligmaker.'

Dankdag - boetedag

'Ai mij (...) de goedertierene is vergaan uit het land, en er is niemand oprecht onder de mensen'.

'Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd'.

'Gij [dan], weid Uw volk met Uw staf'.

Micha 7:2a, 9a, 14a

Het is een korte, droevige klacht: Ai mij! Waarom, wat is er aan de hand? Is de oogst mislukt, vallen benden het land binnen of doorwandelt een pestilentie het land? Dat zijn inderdaad aangrijpende zaken. Toch, bij de profeet gaat het dieper. Zijn smart is droefheid naar God. En dit is de reden: Gods kinderen zijn in aantal zo gering geworden. Ai mij!

ds. C. Hogchem,
Aalburg

Micha noemt hen 'goedertierenen'. Zij smaakten de bitterheid van de zonde én het wonder dat de HEERE goedertieren is. Zullen zij dan niet goeddoen aan allen en meest aan de huisgenoten des geloofs? (Gal. 6:10) Deze genadevrucht versiert hen - zij worden 'goedertierenen' genoemd. De profeet noemt ook 'de oprechtheid'. Deze genadevrucht is het tegendeel van geveinsdheid, bedrog en valsheid (Ps. 119:128). De Heere maakt Zijn volk immers eerlijk zalig, op rechtsgronden. Hij spaarde daarom Zijn eigen Zoon niet (Rom. 8:32). Zo eerlijk en oprecht handelt God. Ook maakt Hij Zijn kinderen eerlijk, daarom heten ze 'oprechten van hart'. 'Want zie, de goddelozen spannen den boog (...) om in het donker te schieten naar de oprechten van hart' (Ps. 11:2).

Weinig geworden

'Ai mij', zegt de profeet, 'want de goedertierene is vergaan uit het land, en er is niemand oprecht onder de mensen'. Stelt hij - net als eens Elia - moedeloos vast dat hij alleen overgebleven is? Nee, het is een manier van spreken om de ernst aan te wijzen: Gods kinderen zijn zó weinig geworden, zó zeldzaam, alsof ze er niet meer waren. Het smart hem diep.

Hoe minder kinderen des lichts, hoe donkerder. Ontbreekt het zoutend zout, dan is alles smakeloos. Zijn de goedertierenen vergaan, dan blijkt dat de mens zijn naaste haat. Is er geen oprechtheid, hebben geveinsdheid en bedrog vrij spel, dan leeft de mens zijn val uit (vers 3-6).

God spreekt in deze dagen op een bijzondere wijze tot de mensheid. Zijn macht die nooit te stuiten is, maakt d'aarde tot een wildernis. Zou de Heere doortrekken, wie zou bestaan? Moeten we niet zeggen dat er nog zachtjes met ons gehandeld is? En moeten we niet van harte belijden: Onze ongerechtigheden getuigen tegen ons? Welke ongerechtigheden bedoelen we dan? De zedelijke verwording in de gezinnen, schandelijk en verdorven? Een broer die niet van zijn zus, een vader die niet van zijn dochter kan afblijven? Wat gebeurt er allemaal in duisternis? Heersen smartphone, films en Netflix niet in veel jonge en oudere zielen? Wat is al niet te noemen! Wordt de weerhoudende genade onder ons ook tastbaar ingekort?

Is dft niet de kern van onze ongerechtigheid en schuld dat de oprechtheid voor God en de mensen veelal wordt gemist?

Dan wordt er gesproken over schuld zonder doorleving van schuld. Over Christus zonder wezenlijke kennis van Christus. Dan wordt er dankdag gehouden zonder ware dankbaarheid. Alsof God Zijn oor te luisteren legt aan onze lippen en niet aan ons hart. Ondertussen, welke boosheden worden in het verborgene bedreven, welk onrecht wordt bedekt?

Mochten we bij onszelf terecht komen, bij onszelf beginnen - ai mij, ik ben niet waar voor God en de mensen. Voor oprechten van hart wordt het grootste wonder: Ook deze is een Israëliet in welke geen bedrog is.

Boetvaardige smekeling

Micha stond er niet boven, maar beleed oprecht: 'Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd'. Hij was een boetvaardige smekeling. Hij wist wel dat er nog een overblijfsel was, al scheen het er niet meer te zijn. Hij schreit, belijdt en bidt. Hij wendt zich tot dé Goedertierene en dé Oprechte, de Herder van alle herders. Hij roept als vanuit modderig slijk Hem aan. 'Gij dan...,' zegt hij, alsof hij zeggen wil: U bent er toch altijd, eeuwig en onveranderlijk Dezelfde. Gij dan, weid Uw volk met Uw staf. Het is toch Úw kudde, door schenking, koping en toebrenging? Buiten U is het verloren, zullen we vergaan door eigen schuld.

We mogen niet zeggen dat onder ons de goedertierene is vergaan en dat er niemand oprecht is onder de mensen. Wel is het overblijfsel in ons land klein, weinig en onmachtig geworden. Verzoen de zware schuld en maak ons oprecht voor U en de mensen. Ai mij, ik zal des HEEREN gramschap dragen. Gij dan, weid Uw volk.

*Behoud, o HEER!
wil ons te hulpe komen,
Daar 't volk ontbreekt,
dat liefd' en vree betracht,
De trouw bezwijkt,
en 't klein getal der vromen
Nog kleiner wordt
in 't menselijk geslacht.*

Psalm 12:1

Beter een biddag dan een dankdag?

Wie de vraag boven dit stukje leest zal onwillekeurig denken: ja, dat zou wellicht beter zijn; er is nu zoveel aan de hand dat we maar beter op de knieën kunnen gaan. Geen dankdag dus dit jaar, maar een biddag. Het is echter de vraag of we daar goed aan zouden doen.

ds. C. Sonneveld,
Ablasserdam

Wat goed is

Laten we beginnen met die eerste reactie. Ja, er is alle reden om een boete- en biddag te houden. Terwijl we in maart nog massaal naar Gods huis mochten gaan om biddag te houden, sloeg intussen het coronavirus toe en gingen enkele dagen later de kerken bijna geheel op slot. Heeft dat niets te zeggen? Moeten we dan nu dankdag houden alsof er niets aan de hand is? Het kan trouwens niet eens. Op de vorige dankdag zaten we nog schouder aan schouder. En nu? Nu zitten we op 1,5 meter afstand van elkaar en een (groot!) deel van de gemeente zit noodgedwongen thuis.

Inderdaad, er is alle reden om een biddag te houden. We moeten vragen om troost voor achterblijvenden na corona, om bescherming van onze gezondheid, om beterschap voor de zieken, om hulp voor de werkers in de zorg, om sterkte voor ouderen en alleenstaanden, om wijsheid voor onze regering, om bijstand voor ondernemers die het moeilijk hebben en voor werknemers die op straat komen te staan, enzovoort Bidden dus op deze dankdag! We zouden dus nu

ons stukje kunnen afsluiten. En toch doen we dat niet. Waarom niet?

Wat beter is

Er was eens een vrouw in Nigeria die de wekelijkse bidstond van haar kerk bezocht. Iedereen mocht iets noemen voor voorbede of dankzegging. Een jongen was zijn hond kwijtgeraakt. Een man was bijna door een schorpioen gestoken. En zo ging het door. Totdat die vrouw haar hoofd ophief en zei: 'Zouden we niet eerst moeten danken dat we nog leven?' Een traan liep langs haar wang en viel ongemerkt op de grond.

'Waarom vraag je dat, Ruth?' 'Omdat wij niet anders doen dan tegen de Heere zondigen', zo klonk haar zachte stem, 'en omdat Hij ons toch nog dragen wil! Het werd stil onder het grasdak van die halfduistere kerk. Heel stil.

Wat een zegen zou het zijn als we die plaats mochten vinden. Dan zetten we geen streep door het woord 'dankdag'. Nee, dan weten we niet recht dankbaar te zijn, maar dan kunnen we het niet klein

krijgen dat de Heere ons nog verdraagt. Dan worden we verlegen met het gewas dat ook dit jaar nog groeide op het veld, met het werk dat we mochten doen, met de kracht die God ons nog wilde geven, met de gezondheid die Hij schonk of Zijn ondersteuning op het ziekbed. Toch nog... Anderen werden weggenomen; voor ons is het nog genadetijd. Wie zijn wij en wat is ons huis...? Is de gesel van de coronapandemie bovendien geen reden tot verwondering? Is het geen teken dat de Heere nog bemoeienis wil maken met deze boze wereld, ons vrijgevochten vaderland, onze ingezonken kerk?

Wat het beste is

We moeten dus toch maar 'gewoon' dankdag houden. Dat is trouwens ook een opdracht, net als voor Israël. Lees er Deuteronomium 16:13-15 maar eens op na! Moet er dan geen biddag zijn, juist nu? Natuurlijk wel! Ze had er eigenlijk allang moeten zijn, zowel kerkelijk als nationaal. Toen het virus toesloeg in Nigeria, kondigde de gouverneur van Ebonyi State (de staat waar zich onze zusterkerk bevindt) zeven dagen van vasten en gebed af! Werkheiligheid? Misschien wel, maar u mag dat pas zeggen als u in Brakels "Redelijke Godsdienst" hoofdstuk 33 hebt gelezen. Een dag van boete, vasten en gebed is zeker op z'n plaats, maar moet dat wachten tot de eerste woensdag van november?

Weet u wat het allerbeste is? Als de goedertierenheden des Heeren ons tot bekering leiden. Als Gods eer boven alles komt te staan. Als er onder de oordelen plaats komt voor Christus. Als het gebedsleven van Gods kinderen teerder wordt. Ja, als er op de dankdag aan onze zijde niets anders overblijft dan schuld, maar als het dan mag zijn: 'Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht; Uw vrije gunst alleen wordt d'ere toegebracht!' Zo'n dankdag is het allerbeste.

Het gebed aan de voet van de kansel

'Gelijk een knecht ziet op de hand zijns heren...'

In ons bidden vragen we om vervulling van onze verlangens. Als het begeerten zijn die God wekt naar zaken die Hij wil geven, krijgen we ruimte als we zicht krijgen op Christus. Met name bij het gebed aan de voet van de kansel wordt dit ervaren.

ds. C.J. Meeuse,
Arnhemuiden

Als er aan de voet van de kansel een indruk is van het staan voor Gods heilig aangezicht, tussen Hem en de gemeente, zullen we sidderen. Wij, nietig stof en as, hoe zullen wij de stem van het volk tot God zijn? Heilige engelen bedekken hun aangezichten voor Hem, zo lezen we in Jesaja 6, en hoe moeten wij, arme, onwaardige zondaren, straks ook Zijn stem tot de gemeente zijn? Dan mogen we wel met knikkende knieën onderaan de kansel staan, zuchtend tot Hem, Die ons tot dit onmogelijke werk riep. Enerzijds hebben we levende indrukken nodig van Gods heerlijke deugden, anderzijds ook van ons onvermogen en onze onwaardigheid. Vrijmoedigheid verkrijgen we alleen als we door het geloof op Christus mogen zien om Zijn bediening te benodigen. Hij Die roept, is getrouw. Wil de Heilige Geest Hem niet verheerlijken? Het is wel heel wezenlijk of dit ons verlangen ook is.

Inzien

Er is veel verkeerd opzien. Een Pa-poea-predikant zei eens tegen me op een zendingsdag, toen ik hem vroeg of hij er niet tegenop zag om voor enkele duizenden mensen te spreken: 'We hebben vaak meer mensenvrees dan Godsvrees', en dat is waar. Toen ik vroeger eens als ouderling nerveus onderaan de kansel stond, liet de Heere me zien dat ik meer mijn eigen eer zocht dan de Zijne en dat ik daardoor zo gespannen was. Dan mogen we wel zuchten: 'Heere, vergeef!' Als echter in je hart het verlangen naar Gods eer gelegd wordt en naar Zijn werk in zondaarsharten, verdwijnt de spanning en mag je het werk in Zijn handen geven.

We krijgen alleen vrijmoedigheid als we onszelf leren verloochenen en verlangen naar Zijn eer en de komst van Zijn Koninkrijk. We hebben inzicht nodig in wat er in ons leeft aan begeerten. Alleen als je hart bereid is tot Góds lof, krijg je onderaan de kansel opening in het gebed.

Afzien

Vaak zijn je gedachten verward als je geroepen wordt om het heilige werk voor Gods aangezicht te verrichten. Als er in de consistorie gesproken wordt over onderwerpen die je meeneemt naar de preekstoel, kunnen die een verhindering worden, vooral als je jezelf ergens schuldig over voelt. Laat het aanvoelend gesprek meewerken om onderaan de kansel te staan als een boeteling. Ook kan het verlangen om het de mensen naar de zin te maken een belemmering worden in je vrijmoedigheid, want je moet 'zonder aanzien des persoons' Gods Woord aan de harten leggen. Of de boodschap mensen nu welgevallig is of niet.

Kritiek die je moest horen in de week die achterligt, kan mensenvrees wekken. Zie dit maar als hoogmoed en belijdt het als schuld. We moeten altijd weer leren afzien van wat de duivel wil gebruiken om ons de mond te snoeren. Maar als we zicht op de Koning krijgen, zal die mist door deze Zon verdwijnen.

Uitzien

Je staat onderaan de kansel, en het zal niet lukken om zover te komen als iemand eens tegen me zei: 'Dominee, u laat uzelf toch wel onderaan de kansel staan!' Wel is er soms iets van wat ouderling Van Bochove in Rotterdam-Zuid, vlak voordat we de kerk ingingen, nogal eens tegen me zei, na een moeilijk gesprek in de consistorie, ziende op Abraham die de berg Moria beklom: 'Laat die ezels maar onderaan de berg staan!' We mogen dat wel vragen als we onderaan de kansel staan om uitzicht op Christus te krijgen. Hij kan vrijmoedigheid geven om je lastbrief te ontvouwen en een instrument in Gods handen te zijn en Zijn stem tot het volk. Alles kan zo toegesloten zijn. Maar een organist speelde eens, toen we met de deurknop in de hand stonden om de kerk binnen te gaan: 'Gelijk een knecht ziet op de hand zijns heren, om nooddruft te begeeren (...), zo slaan wij 't oog op onzen HEER', tot Hij ook ons genadig zij!'.

Een onuitsprekelijk wonder als God iets van de vaak verwarde verzuchtingen van een onwaardige dienaar verhoort!

(wordt vervolgd)

Dit is het derde deel in een serie over ambtelijke gebeden. Volgende week deel 4: Het gebed op de kansel.

‘Gij zult ook een altaar maken van sittimhout; vijf ellen zal de lengte zijn en vijf ellen de breedte (vierkant zal dit altaar zijn), en drie ellen zijn hoogte. En gij zult zijn hoornen maken op zijn vier hoeken; uit hetzelfde zullen zijn hoornen zijn, en gij zult het met koper overtrekken’.

Éxodus 27:1 en 2

Het koperen brandofferaltaar

Buiten de tabernakel in het voorhof staat het brandofferaltaar. Het is van sittimhout gemaakt en geheel met koperen platen bekleed. Aan de vier hoeken zijn omhooggerichte hoornen, die ook met koper bekleed zijn. Daaraan wordt het offervee vastgebonden om daarna geslacht en verbrand te worden.

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

De hoornen hebben nóg een betekenis. De onopzettelijke doodslager mag de hoornen vastgrijpen om zo voor de bloedwreker veilig te zijn. Het vuur op het brandofferaltaar moet altijd branden. Als Israël verder trekt, worden er brandende kooltjes in koolpannen gedaan. Zo zal in de volgende legerplaats hetzelfde vuur het hout op het brandofferaltaar weer aansteken.

Noodzakelijke verzoening

Als een Israëliet het voorhof binnengaat, ziet hij allereerst het brandende en rokende brandofferaltaar. Hij kan daar niet omheen! Het geeft aan dat hij als een verslagene en als overtreders van de wet voor God geen bestaan heeft. Het is onmogelijk om het brandofferaltaar te ontgaan. Alles roept om noodzakelijke verzoening. Weet u wat achter het brandofferaltaar

staat? Het koperen wasvat. Het is de van God gegeven weg, waardoor de Kerk zalig wordt. Zowel de rechtvaardigmaking - de vergeving van de schuld - als de heiligmaking - de afwassing van de smet der zonde.

Er is ook gereedschap nodig om het altaar te bewerken. Al zijn de gereedschappen het altaar niet, ze kunnen toch niet gemist worden. We lezen over potten en schoffelen, waarmee de as van de verbrande offerdieren weggehaald wordt. Het brandofferaltaar moet zuiver gehouden worden, anders wordt het vuur door alle as en resten verstikt. Met de krauwels, een soort vorken, legt de priester het offervees in het vuur om te verteren, maar ook mogen ze als een genadegave van God het kostelijke eruit halen, opdat het volk ervan eten mag. Ziet u, dat de priesters altijd bezig zijn? Met de krauwels scheiden ze het

kostelijke van het snode. Dat ziet op de prediking van het Woord en de bediening van de tucht.

Bekken en fiolen

Ook zijn er sprengbekken, die in Openbaring ‘fiolen’ genoemd worden. Daarin wordt het bloed opgevangen. De priesters kunnen die sprengbekken niet neerzetten, omdat ze een spitse vorm hebben. Het verse, levende bloed moet voortdurend op de offeraars, op het volk gesprengd worden. Het is een aandringen, zoals Paulus schrijft aan de Korinthiërs: ‘Wij bidden u van Christuswege: Laat u met God verzoenen’. Verslagen zielen worden in de prediking van het Woord onder deze besprenging gebracht. Christus’ bloed is immers het enige middel tot redding van de grootste der zondaren. Het reinigt van alle zonde. Zult u het niet verachten?

Kan Israël altijd naar het brandofferaltaar gaan? Nee, want als de wolkolom oprijst, moet alles ingepakt worden. Onderweg bedekt een zwart dassenvellenkleed het brandofferaltaar. Dan is het verborgen en kan niemand de toevlucht nemen tot de hoornen van het altaar. Begrijpt u dat? De godsdienst kan altijd naar Jezus gaan, maar de Kerk niet. Op Gods tijd wordt echter het brandofferaltaar weer uitgepakt, het vuur ontstoken en het geloof versterkt, en dat alles naar Gods leiding.

Vragen

1. Wat zijn de twee betekenissen van de hoornen van het brandofferaltaar?
2. Waar wijzen het brandofferaltaar en het wasvat op? Wat betekenen deze voor ons?
3. Wat betekent het dat het volk een deel van het vlees krijgt?

Pastoraat aan het sterfbed

ds. W. Harinck,
Utrecht/De Meern

Als pastoraat ergens teer ligt, dan wel aan het sterfbed. Hier bevinden we ons op de grens van tijd en eeuwigheid.

Aan het sterfbed dient de bezoldiging van de zonde zich aan in het sterven van een adamskind. Hier voltrekt zich de scheiding van hetgeen God had samengevoegd. Ziel en lichaam worden losgescheurd. De werkelijkheid van de dood en de eeuwigheid laat zich voelen. Wat een verantwoordelijkheid om dan geroepen te worden tot dienen in het pastoraat. Het is aangrijpend wanneer een ziekbed een sterfbed wordt. De zieke, de familie en de vrienden beseffen en ervaren meer en meer dat de schaduw van de dood zich aandient. Alles lijkt zich te richten op dat ene, onafwendbare: 'Ik moet gaan sterven'. Elke ambtsdrager zal de schroom in zijn hart herkennen bij het betreden van de kamer waar de stervende ligt. Ontroerend om een liefhebbende echtgenoot de hand van zijn vrouw vast te zien houden. Of de laatste liefdevolle zorg te zien van een vrouw voor haar stervende man. En kinderen bij het sterfbed van vader of moeder. Of zelfs de diepbedroefde ouders bij hun stervende kind. De bloedbanden, de liefdebanden worden sterk gevoeld. Maar ook, dat wij geen verweer hebben in de strijd. De dood is sterker

Het is aangrijpend wanneer een ziekbed een sterfbed wordt.

dan wij. Wat een tranen, wat een diep verdriet ontmoet je rond het sterfbed! Het is het laatste. Een definitief afscheid zal spoedig komen.

Wat voel je je als ambtsdrager hier nietig en onbekwaam. Wat zullen we zeggen? Waartoe roept de Heere mij bij dit sterfbed? Wat kan en mag ik hier nog betekenen?

En hij stierf

Eigenlijk lezen we weinig in de Bijbel over het sterven van mensen. Het zijn vaak maar een paar woorden: 'en hij stierf'. Zo spreekt de Bijbel slechts met een enkel woord over het sterven van Abraham, David en Paulus. Het is ook niet nodig dat er veel over hun sterven wordt gezegd want wij weten hoe zij gelééfd hebben. Zij stierven zoals ze leefden. Jakobs laatste woorden vatten het samen: 'Op Uw zaligheid wacht ik, Heere'.

De Bijbel leert ons het leven te zien als voorbereidingstijd op het sterven. Het is belangrijk dat zielzorgers daarover spreken. Dat het sterven reeds aan de orde komt als we jong zijn en voor zover we weten kerngezond. De geschonken genadetijd is beslissend voor de eeuwigheid. Laten we ons daar rond het sterfbed van bewust zijn.

Het levenseinde zet een streep onder de vraag: 'Hoedanig is ons leven?' Is Christus ons deel? Zo summier als de Bijbel spreekt over de sterfbedden van de Bijbelheiligen, zo uitvoerig is de Schrift in het spreken over het sterven van Christus als Borg en Zaligmaker. Alleen in Zijn bloed en offer is er de doorgang tot het eeuwige leven. Het eigendom van Christus te zijn door het werk van de Heilige Geest is de enige troost in leven en sterven.

Wat een zegen om als pastor en gemeentelid elkaar te vinden aan de voet van het kruis. Daar alleen is voor arme zondaren vrede met God en eeuwig leven te vinden. In de kruisverdiensten van Christus is de dood verslonden tot overwinning.

De vraag is of we een stervende wel kunnen begeleiden, als we zelf niet weten van de verlorenheid van onze eigen ziel buiten God en zonder Christus. Hoe kan er pastoraat bij het sterfbed zijn als we zelf onbekend zijn met het gewicht van de eeuwigheid en met de worsteling: 'Hoe zal ik zonder verschrikken verschijnen

voor God?' En waarmee zullen we anderen vertroosten als we niet zelf weten van de vertroosting van de Heere in onze verdrukking? Het zijn vragen die in het bijzonder de ambtsdrager tot persoonlijke inkeer roepen. In al het pastorale werk, en zeker aan het sterfbed, is het nodig dat het gebeurt in de dienst van de goede Herder.

Bij het naderen van de dood

Elk sterven is anders. Geen twee sterfbedden zijn aan elkaar gelijk. Het sterven van een kind op de intensive care of het overlijden van een hoogbejaarde moeder in haar kamer in het verpleeghuis zijn totaal verschillend. Toch is sterven voor beiden de reis naar de eeuwigheid, de ontmoeting met God. Toch is voor beiden de eeuwigheid even lang. Bij het naderen van de dood wordt de wereld klein. Al de actualiteit waar mensen druk mee zijn valt weg. De laatste vijand, de dood, maakt zich sterk.

We leven in een tijd van grote oppervlaktigheid. Er wordt soms eerbiediger over het sterven van een huisdier gesproken dan over het overlijden van een mens. De dood is gewoon, hoort erbij, is menselijk. Daar moet niet al te serieus over worden gedaan. De Bijbel zegt ons echter andere dingen. De dood hoorde er *niet* bij! God schiep de mens om te leven. Hij formeerde ons naar Zijn beeld en gelijkenis. De dood is een vreemde indringer in Gods goede schepping. Het is een bitter, smartelijk gevolg van onze zonde.

De Bijbel moet open bij het sterfbed. Dit spreken van de Heere in Zijn Woord is nodig in leven en sterven. Wie eerlijk naar de Bijbel luistert, kan niet zeggen dat je 'een mooie dood' kunt sterven. Gods Woord noemt de dood het oordeel van God over de zonde: 'en gelijk het de mensen gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel' (Hebr. 9:27). En: 'Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage hetgeen door het lichaam geschiedt, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad' (2 Kor. 5:10).

Maar hetzelfde Woord dat zo ernstig spreekt over het sterven, spreekt zo rijk vertroostend van uitkomst zelfs tegen de dood: 'Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naadren van den dood, volkomen uit-

Het is voor de ambtsdrager nodig om de stervende regelmatig te bezoeken en met de betrokken familie mee te leven.

Denk aan de voorbede in de gemeente, aan pastorale bezoeken, aan Schriftlezing en gebed.

komst geven'. Wat kun je beter doen in de pastorale ontmoeting met een stervende, die weet spoedig voor God te zullen staan, dan vanuit het geopende Woord te wijzen op de genoegzaamheid en de gewilligheid van de Zaligmaker, Jezus Christus? Hij overwon de dood en het graf. Wijs op Hem, Die de dood verslonden heeft tot een eeuwige overwinning.

Laat stervensbegeleiding zijn een heenwijzen en heenleiden tot de levende Christus!

Voorportaal

Het is voor de ambtsdrager nodig om de stervende regelmatig te bezoeken en met de betrokken familie mee te leven. Denk aan de voorbede in de gemeente, aan pastorale bezoeken, aan Schriftlezing en gebed. Belangrijk is dat de bezoekende ambtsdrager beseft binnen te treden in de intimiteit van het leven van de stervende en de familie. Geef de beschikbaarheid van pastoraat aan, ook als de familie het bezoek wat lijkt af te willen houden. Een ambtsdrager komt namelijk niet voor zichzelf. Als het goed is weet hij zich geroepen en gezonden om zielszorg te bieden, ook wanneer dat moeilijk en gevoelig ligt.

Het vraagt veel om rond het sterfbed pastoraal werk te doen. De omstandigheden kunnen zo verschillend zijn. Een stervende kan onrustig zijn, of zelfs in paniek. Er kan afnemend bewustzijn zijn, of geestelijke strijd en aanvechting. Hier is nodig dat de Heere geestelijke invoeling geeft om te spreken, te zwijgen, te bidden en uit het Woord te lezen.

Soms echter moet een rustig stervende juist onrustig gemaakt worden en een onrustige weer rustig. Uiteraard worden we niet geroepen om iemand iets aan te praten of af te nemen. Het is ontzaglijk moei-

lijk werk om hierin tijd en wijze te vinden, om de volle waarheid van wet en Evangelie, recht en genade met bewogenheid te brengen. Het gaat immers om het behoud van zielen. Hier zijn pastor en pastorant beiden diep afhankelijk van de genadige werking van Gods Geest, Die in al de waarheid leidt. Tegelijkertijd klopt hier het hart van de bewogen ambtsdrager. Juist bij de diepe ernst van dood en eeuwigheid mag het pastoraat tot zijn doel komen: bij de Herder brengen!

Geestelijke leegte

Er zijn helaas sterfbedden waarbij je voelt dat het verzuim van een heel leven niet meer goed gemaakt kan worden. Soms kunnen mensen heel bewust sterven, maar toch is er een geestelijke leegte, zo'n diepe armoede. We worden bij het pastoraat aan het sterfbed niet geroepen om te oordelen over iemands eeuwige bestemming. De Heere alleen komt het oordeel toe. Hij alleen is de Kenner van het hart. Maar de Heere zorgt ook voor Zijn eigen werk. Daar hoeft je als ambtsdrager echt niet ongerust over te zijn. Dan zijn er sterfbedden die als een voorportaal van de hemel zijn. Wat groot om getuige te zijn van het sterven 'in de Heere'. Dan is de dood als de wagens die Jozef stuurde vanuit Egypte om zijn oude vader Jakob naar Gosen te brengen. Jakob wist het met zekerheid: Jozef zien en dan in vrede sterven.

In de meerdere Jozef, de Heere Jezus Christus, valt er eeuwigheidslicht over het leven van de sterveling. In de kruisverdiensten van Christus ontvangt een rechteloze zondaar recht op het eeuwige leven. Daarom 'Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven' (Openb. 14:13).

(slot)

Jongeren onder het Woord

Op de eerste verdieping van het Centraal Bureau Gereformeerde Gemeenten bevinden zich de werkplekken van de Jeugdbond. Wat doen ze daar, en wat beogen ze? Een gesprek op afstand met L.A. Kroon, directeur sinds 2007.

J. van 't Hul,
Lieren

De Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten (JBGG) is er voor de kinderen en jongeren van de gemeenten. De Jeugdbond wil dienstbaar zijn aan de kerk door jongeren aan het Woord en aan de gemeente te verbinden. Kroon: 'De Heere belooft in Zijn Woord dat het zaad van de gemeente Hem zal dienen (Ps. 22:31), door het wonder van wedergeboorte, geloof en bekering. Als Christus Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zal Hij zaad zien (Jes. 53:10). Daarom doen wij het werk onder de jongeren van de kerk, vanuit de hoop en het verlangen dat ze de Heere leren kennen.

Vanuit het kantoor in Woerden werken in totaal vijftien collega's (ongeveer 12 fte) aan activiteiten die jongeren verbinden aan het Woord en aan de gemeenten. 'Denk aan het uitbrengen van het jongerenmagazine Daniël, de coördinatie van de Koers-vakanties, de advisering en begeleiding van het plaatselijk jeugdwerk, het uitgeven van werkmateriaal, de landelijke activiteiten, zoals Zin-in en de conferenties, het jongerenplatform danielonline.nu, enzovoort. Al dit werk kunnen we als werkers op het Bonds bureau onmogelijk al-

leen. In 2019 waren er landelijk 137 mensen als vrijwilliger actief voor de Jeugdbond, van wie er velen regelmatig - vooral in de avonden - aanwezig zijn op kantoor'.

Met welk doel en wanneer is de JBGG opgericht?

'De Jeugdbond is in 1931 opgericht. In de jaren ervoor waren in diverse gemeenten verenigingen ontstaan. Zij verenigden zich in een landelijk verband. Voorzitter van deze Bond van jongelingsverenigingen was ds. A. Verhagen. Vanaf het begin stond het voor ds. Verhagen vast dat het kerkelijk jeugdwerk onder kerkelijke verantwoordelijkheid moet plaatshebben. Dit is altijd zo gebleven. Op 21 juni 1946 verscheen het eerste nummer van Daniël. In 1962 werd

L.A. Kroon

het eerste zomerkamp georganiseerd. In de jaren zestig is begonnen met het uitgeven van werkmateriaal voor verenigingen en de toerusting van leidinggevenden. In 1968 werd de eerste jeugdwerkadviseur benoemd, de latere predikant M. Golverdingen!

De Jeugdbond biedt jongeren activiteiten en materiaal aan die gebaseerd zijn op de Bijbel en de belijdenis, zegt Kroon. 'Een mooi voorbeeld is de serie dagboeken voor jongeren over de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Ge-

loofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels. We zoeken ook in 2020 naar wegen om jongeren in hun eigen leefwereld te bereiken. Daarom hebben we ook een digitaal jongerenplatform ontwikkeld. Toch gaat het ons erom dat ze onder het Woord komen. In de eigen gemeente, en in het verlengde daarvan tijdens Jeugdbondactiviteiten als Koers-vakanties, conferenties en bezinningsavonden. We mogen soms ervaren dat de Heere Zijn Woord zegt. Dan wordt het beslag van Gods Woord ervaren en hoor je in persoonlijke gesprekken met jongeren moedgevende dingen'.

Op welke manier is JBGG dienstbaar aan ons kerkelijk leven?

'De plaatselijke verenigingen zijn lid van de Jeugdbond. Deze verenigingen functioneren onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Dat is principieel, want het is kerkelijk gebonden jeugdwerk. Wij adviseren niet alleen verenigingen, maar ook kerkenraden in de zorg voor jongeren in de gemeente. Dit doen we ook door hen te informeren en te inspireren door nieuwsbrieven en toerustende avonden. Incidenteel dragen we bij aan de toerusting van ambtsdragers via de classes'.

Hoe lopen de communicatielijnen zowel met de gemeenten als met de classis, de PS en de GS?

'De Jeugdbond rapporteert een paar keer per jaar over de voortgang van het landelijk jeugdwerk via de Werkgroep Bonden en Verenigingen aan het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd, Onderwijs (KGJO). Als onderdeel van de rapportage van KGJO wordt het werk van de Jeugdbond driejaarlijks besproken op de Generale Synode. Op deze manier wil de Jeugdbond een verbindende schakel zijn in ons kerkverband tussen jongeren en ouderen, tussen jeugdwerk en kerk. We hopen dienstbaar te zijn aan de kerk, met hart voor onze jongeren, opdat 'zij hun hoop op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren'. Daarbij hopen we van harte, dat alle gemeenten ons ook financieel willen steunen.

www.jbogg.nl

Dit is het derde deel in een serie artikelen over de werkers op het Centraal Bureau Gereformeerde Gemeenten te Woerden. Volgende week deel 4.

Van links naar rechts: Jaco Pons (jeugdwerkadviseur +12), Lea van der Heiden (secretaresse), Martine van Hartingsveldt (eindredacteur Daniël), Gertjan van der Jagt (communicatieadviseur), Joline van den Ende (jeugdwerkadviseur -12), Willemien van Voorthuysen (managementassistente).

Tot zegen zijn voor kinderen in de knel

Dianne de Lange,
namens Stichting
Timon i.s.m.
deputaatschap DMZ

De nood in deze wereld is groot. Christelijke organisaties en individuele christenen zetten zich in voor zendingswerk en hulpverlening. Echter ook dichter bij huis is genoeg te doen. Thuis kunnen christelijke gezinnen tot zegen zijn voor kinderen in de knel.

Pleegzorggezin
Bronkhorst
uit Uddel.

De werkgroep jeugdhulpverlening van het deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg (DMZ) vraagt samen met jeugdhulporganisatie Timon in de Week van de Pleegzorg (28 oktober tot 4 november) aandacht voor deze vorm van hulpverlening. De nood is namelijk hoog! Een stabiel thuis is voor een groeiend aantal kinderen helemaal niet vanzelfsprekend. Door allerlei problemen kan het spaak lopen in gezinnen, waardoor sommige kinderen niet meer thuis kunnen wonen. Eind 2019 woonden 19.042 jeugdigen bij pleegouders.

Pleegzorg is er voor kinderen en jongeren tussen de 0 en 21 jaar. Als het opgroeien of opvoeden thuis niet goed gaat, kan pleegzorg (kort of langer durend) onder Gods zegen een oplossing zijn. Bij voorkeur gaan kinderen na verloop van tijd weer thuis wonen. Vanuit een pleeggezin en met de pleegzorgbegeleiding wordt daaraan gewerkt. Maar als terugkeer niet mogelijk is, krijgen jongeren begeleiding, totdat ze zelfstandig kunnen wonen en leven. Het streven is dat biologische ouders dan hun ouderrol op afstand kunnen vormgeven. Ook al ligt de opvoedingsverantwoordelijkheid (tijdelijk) bij de pleegouders.

Pleegouder Berthine Bronkhorst: 'We hadden een mooi huis met genoeg ruimte.

Dat voelde als een zegen van de Heere; iets wat we niet alleen voor ons eigen gezin wilden houden, maar juist wilden delen. Doordat mijn eigen jeugd ook niet heel makkelijk is geweest, had ik een extra sterk besef van hoe waardevol het is om in een veilig thuis op te groeien!

Goed voorbereid

Pleegouderschap is een prachtige manier om naastenliefde in de praktijk te brengen. Maar, het is niet niks. Daarom biedt Timon een uitgebreid voorbereidings- en begeleidingstraject. Een grondige screening met persoonlijke gesprekken en training vormen de basis, waardoor ouders met Gods hulp aan het pleegouderschap kunnen beginnen. Voordat een kind een plek krijgt, wordt goed gekeken of geloofsopvoeding en de waarden van het eigen gezin en die van het pleeggezin goed op elkaar aansluiten. Er wordt zoveel als mogelijk geprobeerd een reformatoorsch pleegkind te plaatsen bij een reformatoorsch pleeggezin. Voor de biologische ouders is dit meestal ook een belangrijk aspect. Juist wanneer het niet goed gaat in een gezin en pleegzorg nodig is, kan dit voor deze ouders een worsteling betekenen als het gaat om de praktische invulling van hun doopbelofte.

Timon heeft zich toegelegd op het matchen met het oog op religie en kent de

leefwereld van reformatoorsche ouders. Waar nodig doet Timon ook een beroep op de werkgroep jeugdhulpverlening van DMZ, om te putten uit de database van reformatoorsche pleeggezinnen die de werkgroep beheert.

Begeleiding

Een pleegkind neemt een rugzak aan ervaringen mee. Als pleegouder help je het kind (of de jongere) om alles wat er is gebeurd zo veel mogelijk een plek te geven. De pleegouder krijgt daarbij ondersteuning van de pleegzorgbegeleiders van Timon. Alle hulpverleners hebben een christelijke of een reformatoorsche achtergrond. Zij putten voor leven en werken hun motivatie en inspiratie uit Gods Woord. Dat gezamenlijke uitgangspunt is het vertrekpunt voor de hulp.

Als mensen voor pleegzorg kiezen, is het belangrijk om ook voor een vorm te kiezen die bij hen en het eigen gezin past. Voor zowel kinderen als tieners kent Timon verschillende vormen van pleegzorg, bijvoorbeeld crisispleegzorg, weekendpleegzorg of pleegzorg voor langere duur.

Wilt u zich bezinnen op pleegzorg? Zie deeljethuis.nl voor een Bijbelstudie, online pleegoudertest of aanmelding voor een informatieavond online of bij u in de buurt.

Werkgroep jeugdhulpverlening

De werkgroep jeugdhulpverlening zet zich vanuit het deputaatschap DMZ in voor voldoende identiteitsgebonden jeugdhulpverlening en stimuleert initiatieven op het terrein van gastopvang, pleegzorg en gezinshuis. Dit in nauwe samenwerking met deputaatschappen van de Hersteld Hervormde Kerk en de (Oud) Gereformeerde Gemeente in Nederland. Voor pleegzorg voor kinderen uit de gereformeerde gezindte zijn er nauwe contacten met Timon.

Over Timon

Timon richt zich al meer dan 35 jaar op zorg voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen en hun gezin. SGJ Christelijke Jeugdzorg verzorgde tot 2015 de pleegzorg voor kinderen uit de gereformeerde gezindte. Sinds dat jaar maakt de pleeghulp die SGJ bood onderdeel uit van Timon. Lees meer op: timon.nl.

Plaatsvervangend schuld belijden

In de media is brede aandacht geweest voor het initiatief van enkele kerken om schuldbelijdenis te doen richting het Joodse volk. In het Reformatorisch Dagblad was het voorpaginanieuws, en ook seculiere media hebben er in het landelijk nieuws over geïnformeerd. Het deputaatschap voor Israël (DvI) heeft besloten om het initiatief voor een schuldbelijdenis niet te steunen. Dit vraagt uitleg.

ds. A. Schot,
voorzitter
deputaatschap
voor Israël

Het betekent natuurlijk niet dat het DvI geen oog heeft voor hetgeen de Joden is aangedaan in oorlogstijd. Deputaten hebben bezoeken gebracht aan Yad Vashem, Westerbork, Auschwitz, Kiev en meerdere Joods-historische plaatsen. Wie met het Joodse volk in contact wil komen, moet op de hoogte zijn van de geschiedenis, anders zullen we dit volk nooit begrijpen. Het DvI heeft echter drie jaar geleden bewust een andere route gekozen dan andere kerken nu doen.

In de geschiedenis duikt de discussie om schuld te belijden richting het Joodse volk telkens weer op. Nu past het vooral in een reeks van plaatsvervangende schuldbelijdenissen, die kenmerkend zijn voor het tijdperk waarin we leven. Meerdere keren heeft het DvI zich over de vraag gebogen of wij aan een plaatsvervangende schuldbelijdenis mee moeten werken. Op theologische gronden, van zowel Joodse als christelijke kant, vindt het DvI een plaatsvervangende schuldbelijdenis niet de juiste weg. De reactie van opperrabbin Jacobs was dat betreft ook veelzeggend.

Ons deputaatschap heeft in het verleden heel bewust gekozen voor een 'verklaring tegen antisemitisme'. De deputaatschappen Kerk en Overheid en Israël hebben enkele jaren geleden samen deze verklaring voorbereid en aan de Generale Synode voorgelegd. Op 4 oktober 2018 is deze verklaring aan rabbijn L.B. van de Kamp en mr. C.G. van der Staaij overhandigd in de Laurenskerk te Rotterdam. Er waren ongeveer achthonderd belangstellenden uit onze achterban aanwezig. Het was een indrukwekkende bijeenkomst, waarbij ds. F. Mulder, ds. A.A. Egas (Steunfonds Israël Da Costa Fonds) en ondergetekende het woord gevoerd hebben. Voorafgaande aan de presentatie is er overleg met Woerdens Beraad geweest om andere kerken achter onze verklaring te krijgen. We hebben ons echter als een 'roepende in de woestijn' gevoeld. Helaas was er geen bereidheid vanuit bijvoorbeeld de Christelijke Gereformeerde Kerken om dit initiatief met de gekozen formuleringen te steunen. Na de initiatieven die nu door de kerken ontplooid worden, kregen wij vanuit Joodse kring een veelzeggend berichtje:

'De Gereformeerde Gemeenten lopen een jaar of twee voor...'

Bij een plaatsvervangende schuldbelijdenis is er ook sprake van een soort selectieve verontwaardiging. Waarom beperkt deze schuldbelijdenis zich tot de vervolging van de Joden? Is het niet evenzeer misdadig als het Evangelie aan het Joodse volk wordt onthouden? Paulus zegt daarvan: 'En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig!' (1 Kor. 9:16). De evangelieverkondiging ligt wel op het terrein van de kerken. Dáár zijn de kerken in te kort geschoten!

Als wij met de bril van nu terugkijken naar de 'verklaring tegen antisemitisme' zijn wij temeer verblijd dat onze Generale Synode voor déze verklaring gekozen heeft. Daar staat voor toen en nu alles in wat er gezegd moet worden.

Graag brengen wij deze verklaring nogmaals onder uw aandacht:

'De Generale Synode 2016 van de Gereformeerde Gemeenten, in vergadering bijeen 25 januari 2017, overwegende:

- dat de kerk zich op grond van Gods Woord verbonden weet met het Joodse volk en zich daarom geroepen weet het ware heil en de vrede in Jezus Christus voor het Joodse volk te zoeken;
- dat niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten sprake is van een toename van het antisemitisme, hetgeen in het licht van de voorgaande overweging zondig is en waar mogelijk moet worden tegengegaan;
- dat antisemitisme in welke vorm en van welke aard dan ook zich niet verdraagt met de blijvende plaats van het Joodse volk in de beloften van God, zoals die zowel in het Oude Testament, als in het Nieuwe Testament is geopenbaard.

Besluit: te verklaren dat (1a) antisemitisme als haat tegen het Joodse volk, van welke vorm en van welke aard dan ook, zich op geen enkele wijze verdraagt met de christelijke roeping en levenshouding; (1b) het de christelijke roeping is uit liefde het beste voor het Joodse volk en hun behoud in Jezus Christus te zoeken en daarvoor te bidden, zowel in het openbaar als in de persoonlijke gebeden. (2) De gemeenten op te roepen in de openbare en persoonlijke gebeden het ware heil en de vrede voor het Joodse volk te zoeken. (3) De overheid op te roepen om tegen elke vorm van antisemitisme stelling te nemen en die te bestrijden.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Uddel,
ds. D. de Wit te Borssele.

Bedankt:

Voor Barendrecht,
ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;
Voor Berkenwoude,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Voor Capelle aan den IJssel-West,
ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor Drachten,
ds. E.J. Boudewijn te Barneveld-Centrum;
Voor Kapelle-Biezelinge,
ds. H. Brons te Vlaardingen;
Voor Woerden,
ds. M. Joosse te Ede;
Voor Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn;
Voor Vlissingen,
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid.

PASTORIEZORGEN

Bericht van ds. Driessen:

'Woensdag 21 oktober mocht ik, na een maand in het ziekenhuis verbleven te hebben, weer naar huis. Dat wil niet zeggen dat ik 'beter' ben, maar verdere behandeling van de klaplong kan met begeleiding vanuit de longafdeling van het Maasstadziekenhuis ook thuis plaatsvinden. Ik moet nog regelmatig terug voor foto's. Ook thuis is er nogal wat verzorging nodig. Vooral is er veel rust nodig, en u weet dat je voor dat laatste niet in het ziekenhuis moet zijn. Het is een zegen dat ik op geen enkel ogenblik iets van coronaverschijnselen heb gehad. Men denkt dat de klaplong de oorzaak is van een eerdere, overigens succesvolle bestraling. Daarbij komt dat ik al jaren last heb van COPD. Het is, ook voor mijn vrouw, een hectische periode geweest. Maar we mogen ook zeggen dat de Heere ons zeer nabij geweest is en dat er ook voor ons genade is, vrije genade om Jezus' wil. Ik ben zeer gesterkt geworden vanuit Psalm 130, waaruit ik twee dagen vóór de opname in Alexanderpolder heb mogen preken en het Heilig Avondmaal mocht bedienen. Dat ik in Zijn gunst mag delen en weer wat opknop, is alleen het werk van Hem van Wie we mogen zingen: 'Die uw krankheen kent en liefderijk geneest'. Ondertussen moet ik dus wel veel rust houden

en kunnen mijn preekbeurten die voor dit jaar waren afgesproken niet doorgaan!

ds. J. Driessen

ZEEUWSE ZENDINGSMIDDAG

Op zaterdag 14 november (15.00 uur) wordt de Zeeuwse zendingsmiddag gehouden. Deze dienst wordt dit jaar alleen digitaal (live) uitgezonden. Meeluisteren kan via de website van de Geref. Gemeente te 's-Gravenpolder: www.gergemsgravenpolder.nl Ds. S. Maljaars verzorgt de opening en de meditatie, ds. J.M.D. de Heer besluit de bijeenkomst. Het programma staat (binnen-

kort) online: www.zgg.nl of www.gergemsgravenpolder.nl Als u deze dienst later wilt beluisteren dan kan dit via de website van ZGG. Het kan enkele dagen duren voordat deze beschikbaar is.

WIJZIGINGEN KERKELIJK JAARBOEK

blz. 182, gemeente Gorinchem
De nieuwe scriba is: A.W. van Ballegooijen,
M. Nijhoffstraat 12, 4207 RR Gorinchem
tel. 0183-648991;
e-mail: scriba@gergemgorinchem.nl

blz. 246, gemeente Oosterend (Texel)
Voor het maken van afspraken voor preekbeurten kan vanaf nu contact worden opgenomen met diaken A. van Driel;
tel. 0610-949966,
e-mail: preekbeurten@gergemoosterend.nl

HERINNERING BETALING ABONNEMENTSGELD

Periode 1 oktober 2020 t/m 30 maart 2021

Rond 24 september jl. zijn de facturen voor de nieuwe abonnementsperiode verstuurd. Wij hanteren de volgende facturatiemethodes:

- **Per post:** de factuur ontving u bij De Saambinder van 24 september jl.
- **Per e-mail:** de factuur ontving u 28 september jl. in uw mailbox. Kunt u de mail daar niet terugvinden, controleert u dan ook uw 'ongewenste items' of de factuur daar mogelijk in terecht gekomen is
- **Automatische incasso:** rond 1 oktober jl. is het abonnementsgeld van uw rekening afgeschreven

Mocht u het abonnementsgeld nog niet hebben betaald, dan vragen wij u vriendelijk dit alsnog te doen. Naast de factuurbetaling wordt een overbetaling ten behoeve van de Emerituskas bijzonder op prijs gesteld.

Het niet tijdig betalen van uw abonnementsgeld leidt tot extra administratiekosten. Het Deputaatschap ziet De Saambinder vanwege de lezenswaardige inhoud graag in veel gezinnen. Extra kosten leiden echter tot een lagere afdracht aan de Emerituskas of tot een hogere abonnementsprijs. Wanneer u spoedig betaalt, helpt u ons onnodige kosten te vermijden.

Uw factuur ook per e-mail?

In het kader van duurzaamheid en kostenbesparing wil De Saambinder het abonnementsgeld graag zo veel mogelijk digitaal factureren. Maakt u nog geen gebruik van digitale facturering en zou u dat graag willen dan kunt u de benodigde gegevens doorgeven via www.desaambinder.nl

We verzoeken onze abonnees vriendelijk doch dringend hiervan gebruik te maken!

Wanneer u nu kiest voor digitale facturatie ontvangt u de *volgende factuur* per e-mail. Let op! Hebt u de huidige abonnementsperiode nog **niet betaald**, dan verzoeken we u dat nog via een overschrijving in orde te maken o.v.v. uw debiteurnummer of postcode/huisnr.

Het blijft altijd mogelijk, ook bij digitale betaling, om bij elke betaling ook een overbetaling voor Emerituskas te doen.

K.H. de Heer, *penningmeester Deputaatschap De Saambinder*

Vragen over betalingen kunt u indienen via (0348) 489900 of info@desaambinder.nl

Berichten

BONDS DAG MANNENBOND GAAT NIET DOOR

De 28^e Bonds dag 2020 van de Bond van Mannenverenigingen van de Gereformeerde Gemeenten, die gepland stond voor 14 november, is verzet naar volgend jaar. Ds. J. van Rijswijk zou spreken over de 'zekerheid van het geloof'.

INVENTARIS HOOGVLIET

In verband met het samengaan met de Gereformeerde Gemeente Spijkenisse wordt de inventaris van de gemeente in Hoogvliet ter overname aangeboden. Te denken valt aan:

kerkbanken, preekstoel, lezenaar, doopvont, tafels, stoelen, verlichting en overige. Voor inlichtingen: T. Bezuijen, tel. 0683-533310, e-mail: tbezuijen@gmail.com

REFORMATIEHERDENKING

Op zaterdag 31 oktober (19.30 uur) kunt u meeluisteren en meekijken met de reformatieherdenking in de Vredekerk te Zoetermeer, zonder publiek. Het thema is 'Eén ding is nodig'. Dhr. Bareman spreekt een meditatief appelwoord t.b.v. de Hudson Taylor Stichting. Kinderkoren o.l.v. M. Heidekamp zullen zingen, organist is Rick van Dorp.

U kunt de bijeenkomst volgen, alsook het programmaboekje downloaden via www.ggzoetermeer.nl. Giften kunnen overgemaakt worden op IBAN NL62 INGB 0003 4005 00 t.n.v. penningmeester Geref. Gemeente Zoetermeer, o.v.v. 'Reformatieherdenking 2020'.

HALLOWEEN

Grijnzende pompoenkoppen en griezelige heksen. Steeds vaker zijn ze eind oktober te zien in winketalages en woonwijken. Kinderen verkleden zich als magere Hein of vermommen zich tot een slachtoffer van een misdrijf. Speciaal voor deze periode heeft EVGG twee folders gemaakt om volwassenen en kinderen erop te wijzen dat het griezelfeest Halloween niet zo onschuldig is als veelal wordt gedacht. De folder 'Halloween' is gericht op volwassenen, 'Hollowlight' is gericht op kinderen. De folders zijn te bestellen op www.evgg.nl

Kerkdiensten

Deze kerkdiensten zijn fysiek alleen toegankelijk voor eigen gemeenteleden onder de geldende maatregelen

ZONDAG 1 NOVEMBER 2020

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur ds. P. Mulder; Alblasserdam 9.30 en 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Amsterdam 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Arnhem 10.00 uur ds. H. Brons en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur stud. P.J. de Raaf; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 14.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 11.30 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. J.W. Verweij; Bodegraven 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 16.30 uur ds. G. Clements; Brakel 10.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. A. Verschuure en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Capelle a/d IJssel-West 19.00 uur ds. W.A. Zondag; De Valk-Wekerom 9.30 en 15.00 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 19.00 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; Deventer 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 14.30 uur stud. J. Beens; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.A.

Zondag; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. H. Brons; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. W. Visscher; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. W. Visscher; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.00 uur ds. M. Joosse; Goes 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 uur (H.D.) ds. G. Clements en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Goudswaard 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; 's-Gravenpolder 18.00 uur ds. A.A. Brugge; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. W. Harinck; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Haamstede 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; Hilversum 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur stud. M. Boersma; Houten 17.15 uur ds. B. Labee; Kamperland 10.00 en 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezeling 10.00 uur (herdenkingsdienst) ds. G.J. Baan en 16.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Krabbendijke 18.00 uur ds. P.C. Vlot; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Lelystad 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Marknesse 19.00

uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 15.30 uur ds. G. Pater; Middelburg-Zuid 16.00 uur ds. C. Harinck; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Mijdrecht 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Moerkapelle 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. M.G. van Middendorp; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur stud. L. van der Kuijl; Nieuwe-Tonge 18.00 uur stud. L. van der Kuijl; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; Oosterend 10.00 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 9.30 en 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Oostvoorne 19.00 uur stud. P.J. de Raaf; Opheusden 10.00 (H.D.) en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Poederloijen 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Poortugaal 18.30 uur ds. W. Silfhout; Poortvliet 10.00 uur en 18.30 uur stud. J. Beens en 14.30 uur ds. K. Boeder; Puttershoek 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Rhenen 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14.45 uur ds. W.A. Zondag; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 18.30 uur ds. S. Maljaars; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. A. Verschuure; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 15.30 uur (H.D.) ds. J. Schipper; Sliedrecht 9.30 en 18.00

uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. P. Mulder; Spijkenisse 10.00 (H.D.) en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 19.00 uur ds. M.H. Schot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.00 uur (H.D.) ds. A. Schreuder en 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Tholen 14.30 uur ds. M. Blok; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 (H.D.) en 15.00 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 16.30 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Vlissingen 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Waarde 14.00 uur ds. D. de Wit; Werkendam 9.30 (H.D.) en 14.30 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Wierden 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Yerseke 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Zoetermeer 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 3 NOVEMBER 2020

Hoofddorp 19.45 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Mijdrecht 19.30 uur ds. A. Verschuure.

WOENSDAG 4 NOVEMBER 2020 DANKDAG

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Alblasserdam 9.30 uur en 16.30 uur ds. C. Sonneveld en 14.00 uur ds. W.J. Karels; Alphen a/d Rijn 15.00 en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Amersfoort 14.00 en 19.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 14.30 en 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 14.30 en 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 14.30 en 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Barneveld-Centrum 9.30 en 14.00 (H.D.) en 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 14.00 en 19.30 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Berkenwoude 10.00 uur ds. W. Visscher en 19.30 uur ds. M.H. Schot; Bodegraven 10.00 uur ds. H. Brons en 14.30 uur (kinderdienst) ds. W.A. Zondag en 19.30 uur ds. W.A. Zondag; Boskoop 15.00 en 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi en 14.30 uur en 19.00 uur stud. M. Boersma; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 9.30 uur stud. L. van der Kuijl en 19.45 uur ds. A.T. Huijser en 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; De Valk-Wekerom 9.30 en 14.00 en 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 14.30 uur ds. J. Driessen en 19.30 uur ds. H.A. van Zetten; Deventer 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 15.00 uur stud. J. Beens; Doetinchem 9.30 en 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9.30 en 19.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Ede 9.30 en 16.00 en 19.30 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en 19.00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. H. van der Heiden en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Enschede 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Enter 19.30

uur ds. J. IJsselstein; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. J.B. Huisman; Gorinchem 15.00 en 19.30 uur ds. L. Blok; Gouda 14.30 en 19.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10.00 en 16.00 uur ds. D. de Wit; Haamstede 10.00 uur ds. J. de Kok en 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur en 19.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 uur en 16.30 uur ds. M.H. Schot en 12.30 uur stud. L. van der Kuijl; Hoogeveen 15.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.30 uur stud. J. Beens; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Kampen 9.30 en 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 10.00 uur stud. P.J. de Raaf en 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Klaaswaal 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Leiderdorp 14.30 en 19.30 uur ds. S. Maljaars; Lelystad 14.30 en 19.30 uur stud. P.J. de Raaf; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Marknesse 9.30 uur stud. J. Beens; Moerkapelle 14.30 uur ds. A. Verschuure en 19.00 uur ds. W. Silfhout; Nieuw-Beijerland 9.30 en 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur ds. M. Karens; Nijkerk 9.30 uur ds. J.B. Huisman en 14.30 uur ds. G. Pater; Nunspeet 9.00 en 11.30 en 15.30 en 19.30 uur ds. A. Schot; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. M. Blok; Opheusden 10.00 en 19.00 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Poortugaal 15.00 en 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Rhenen 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 18.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 19.00 uur ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J. IJsselstein en 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Centrum 15.00 en 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 14.00 en 16.30 en 19.45 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Sliedrecht 9.30 en 16.00 uur ds. A.T. Huijser; Sprang-Capelle 15.30 en 19.30 uur stud. L. van der Kuijl; Terwolde - De Vecht 14.00 en 19.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-

Geldermalsen 14.00 en 19.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur en 19.00 uur ds. G. Pater en 14.30 uur ds. G. Beens; Utrecht 10.00 en 19.30 uur ds. W. Harinck; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 15.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 15.00 en 19.30 uur ds. H. Brons; Waardenburg 14.30 en 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Werkendam 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; Woerden 10.00 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 15.00 en 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 15.00 en 18.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen en 19.30 uur ds. A. Schreuder.

DONDERDAG 5 NOVEMBER 2020

Aagtekerke 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. H.J. Agteresch; Meeuwen 19.30 uur ds. A. Schot; Naaldwijk 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; Nisse 19.30 uur ds. G. Pater.

VRIJDAG 6 NOVEMBER 2020

Barneveld-Centrum 15.15 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; Goes 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Werkendam 15.00 uur (huw. bev.) ds. H.J. Agteresch.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 1 NOVEMBER 2020

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.00 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 12.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

WOENSDAG 4 NOVEMBER 2020 DANKDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 19.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 19.30 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 19.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 16.00 en 19.30 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 19.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Amsterdam kennisgenomen van het overlijden van haar oud-ambtsbroeder

Dhr. C. J. van Heeringen

Met dankbaarheid denken wij terug aan de vele jaren (voorheen in de Rijk en later in Amsterdam) die de Heere hem heeft gegeven om in het midden van onze gemeente als diaken, met liefde en toewijding te dienen. Wij wensen zijn familie van harte Gods troost en nabijheid toe.

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Amsterdam
J. den Hertog, preses
G.P. de Vries, scriba

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611 154
 Waardenburg 0418 - 652 039
 Werkendam 0183 - 701 017
 Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40
 Nieuw-Lekkerland 0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
 www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Predikanten Cuba smeken om een Bijbelverklaring!

**• CALVIJN
• LUTHER
• HENRY
... en meer!**

Ik kon deze boeken op Cuba nergens kopen.
 Nu begrijp ik de Bijbel beter. Ik raak er meer aan gehecht.

Geef nu o.v.v. 'Najaarsactie' op
NL65 RABO 0301 9573 63

SEZ
Spaanse Evangelische Zending

Meer info?
www.sez.st/najaarsactie

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
 Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

KOOL BOEKEN - AANBIEDINGEN
Ruim 1000 afgeprijsde boeken
Op alle andere Kortingen 30-50%

Nu voordelig boeken kopen bij
 Kool Boeken Edeveene
 Hoofdweg 204, 6744 WR
 Telefoon 06 51216184
 info@koolboeken.nl
www.koolboeken.nl

NIEUWE BOEKEN - ZOJUIST VERSCHENEN

 <p>DS. H. BRONS Je hoed als signaal <i>De hoofdbedekking van de vrouw tijdens de eredienst.</i></p> <p>Paperback 33130724 78 blz. € 9,90</p>	 <p>THOMAS HALYBURTON De zondaar verheugd in Gods heiligdom <i>Twaalf preken.</i></p> <p>Gebonden 33130656 295 blz. € 29,90</p>	 <p>DS. A. MOERKERKEN Leidsman naar de rust <i>Elf overdenkingen over Jozua.</i></p> <p>Gebonden 33130786 196 blz. € 17,50</p>	 <p>DS. P. MULDER Ten dienste van het Woord <i>Gedachten over leren en leven in de gemeente.</i></p> <p>Gebonden 33130403 184 blz. € 17,50</p>	 <p>THOMAS WATSON De enige Medicijnmeester <i>N.a.v. Lukas 5:31 wordt de nood van verloren zondaren én het machtige werk van Christus geschetst.</i></p> <p>Gebonden 33130458 87 blz. € 13,50</p>	 <p>DS. J.J. VAN ECKVELD E.A. Leven en licht 2021 <i>Bijbels dagboek.</i> <i>Toegankelijk geschreven stukjes die inzicht bieden in Gods Woord.</i></p> <p>Paperback 33130373 367 blz. € 8,90</p>	 <p>J.H. MAURITZ E.A. Om het hart van jongeren <i>Kinder- en jongerenpastoraat.</i> <i>Hoe bereik je in het pastoraat het hart van kinderen en jongeren?</i></p> <p>Paperback 33130465 141 blz. € 14,90</p>
--	--	---	---	---	--	---

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

Elzenkade 6 - Houten Tel. (030) 637 34 34 www.hertog.nl
 Postbus 150, 3990 DD Houten E-mail: boeken@hertog.nl info: www.uitgeverijdenhertog.nl

Het bestuur van de Cursus Godsdiens Onderwijs zoekt met ingang van D.V. 1 januari 2021 een

directeur

0,3 fte

De directeur

- is verantwoordelijk voor zowel de Toerustingscursussen als de HBO-opleidingen
- voelt zich van harte verbonden met de grondslag van de Gereformeerde Gemeenten
- is in staat verbindend leiding te geven
- wordt ondersteund door stafmedewerkers en secretariaat

Het volledige functieprofiel kunt u vinden op: www.cgo.nu/toerusting/vacatures/
Voor inlichtingen kunt u bellen met dhr. J.H. Mauritz, directeur toerusting, 0348 – 401 978 en met dhr. W.M. van der Wilt, directeur HBO, 010-451 05 60.

Uw sollicitatiebrief met CV kunt u tot uiterlijk D.V. 14 november 2020 richten aan het bestuur t.a.v. dhr. B. Agteresch, secretaris en toesturen via secretariaathbo@cgo.nu.
Gesprekken zullen plaatsvinden op D.V. 24 november 2020.

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Thuis uw nieuwe vloer kiezen!

PVC, Parket, Laminaat, tapijt.
Afspraak maken? 06-19557166
DE VLOERENKONING.NL

Laatste preken v JC Philpot 1-2 à €12,50

William Gadsby 1-3 à €12,50

Preken van John Kershaw 1+2 à €32,50

En meer! hetbraambos.nl 078-6933783

Voorraad Deals Nieuwe Orgels !

Grote collectie en
direct leverbaar.

Bezoek onze ruime
showroom op
afspraak.
Bel 06 - 15 295 240

Orgelcentrum Het Binnenveld

Friesesteeg 56, Rhenen, tel. 0317-612010

www.orgelcentrum.nl

HULP NA EEN *ongeval*

Bent u slachtoffer van een
ongeval? Heeft u hierdoor
schade? DB Letselschade
kan u geheel kosteloos
begeleiden bij het verhalen
van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

Barneveldse Begrafnis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenis
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafnisvereniging.nl

Nieuw! I.v.m. het gemis van het Heilig
Avondmaal in deze coronatijd:

'Hoe groot is Uw goedgunstigheid',
ds. G.J.N. Moens, www.ramshoorn.nl

Vit.C van Neolife, voor volwassenen
en kinderen. Oktober in de aanbieding!
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Geef
cadeau!

Heeft u er weleens aan gedacht om
een abonnement **cadeau** te geven aan
uw (klein)kinderen? Een cadeau met
inhoud! Als u dit voor het einde van
het jaar doet, krijgt u **20% korting**.

Neem snel contact met ons op:
daniel@jbgg.nl of 0348 489 948

verbindt jongeren

STEUNEN WAAR
HET NODIG IS

Vast gelopen
of hulp nodig? Worden de
zorgen te groot of het verdriet te zwaar?
Bloei Psychosociale Hulpverlening biedt hulp wanneer het
even niet meer gaat en staat open voor iedereen die
ondersteuning, advies of begeleiding wenst.

Ik bied begeleiding aan kinderen, jongeren en volwassenen. In
de ondersteuning richt ik mij o.a. op:

- Familie/relatieproblemen
- Persoonlijke problemen
- Rouw en verlies

Kijk voor het uitgebreide aanbod op
www.bloeihulpverlening.nl of bel naar 06-36462176 en maak
vrijblijvend een gratis kennismakinggesprek.

Dorathé van Leeuwen
Haydnstraat 19
3906CS Veenendaal

Help jij onze leerlingen
goed voorbereid
de toekomst in?

Voor onze basisschool
De Akker in Lisse
zoeken wij een

**ENTHOUSIASTE
KLEUTERLEERKRACHT**

Interesse?
Kijk op www.deakkerlisse.nl !

In Lisse zie je ze groeien

**MOOIE COLLECTIE ORGELS
VAN DIVERSE MERKEN
RUIME ERVARING IN
ZAAL- EN KERKORGELS**

**VERTROUWDE
KLANKEN...**

Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL KRABBENDIJKKE
VRIJHEIDSLAAN 55 OOSTPOLDERWEG 1S
2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSSEL 4413 NN KRABBENDIJKKE

TEL. 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

Jongeman (24 jaar) met een fulltime-
baan, is **op zoek naar een kosthuis/
huurruimte in Zuid-Holland/Gelderland**
voor onbepaalde tijd.
Graag reageren via 06-18129838.

www.kwaliteitpanty.nl
vanaf 6 stuks gratis verzonden!

TE KOOP: Veenendaal, riant en
fraai 4-kamerappartement.
Mr. Dr. Schokkingstraat 71.
Inl.: www.zonnenbergmakelaardij.nl

 **begravenisverzorging
Den Hollander**

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u
gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

**Reformatische
woonzorglocatie**
in Barneveld
voor mensen
met dementie of
een lichamelijke
beperking

Heeft u belangstelling?
T 06 30 91 48 53
E info@vellerveste.nl
W vellerveste.nl

Vellerveste is onderdeel van
Lelie zorggroep

Vertrouwd en
verzorgd wonen

 Vellerveste
zorghuys

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers
ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

**Boeken ter recensie en vragen voor
rubriek "Vraag en antwoord"**
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk**
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan
Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

**Abonnementenprijzen
(bij vooruitbetaling):**
voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika
Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2EO
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

ELSKE WAARHEEN?

ELSKE VOND DAT TESSA HET KERSTVERHAAL NIET EERBIEDIG HAD NAVERTELD. MAAR MARJA HAD GEZEGD DAT ZE HET JUIST HEEL MOOI VOND.

De bijdehante Tessa had tegen Elske gezegd: 'Lekker!' En Elske had gezwegen.

'Els, Elske, waar zit je nou? Hoor je niet dat Tessa roept?' De stem van oma De Vries klinkt niet vriendelijk. Traag verlaat Elske haar kamertje. Ze botst bijna tegen oma op, die zegt: 'Wat voer je toch uit? Jij zou Tessa uit bed halen. Schiet nou op, dan zijn we klaar als Willem en Marja boven komen.' Met tegenzin gaat Elske naar Tessa's kamertje, met tegenzin kleedt ze haar aan, maar geeft geen antwoord op het drukke gebabbel. Tessa is blij dat ze zomaar uit bed mag, en ook om alle visite die komt. En Elske is neerslachtig, omdat ze niet naar bed kan en... omdat er zoveel visite komt.

Wat een groezemoes! Elske is aan de grote tafel gaan zitten. Op de tafel staat een sjoelbak. Allemaal vinden ze sjoelen erg leuk, maar Rob zei: 'Ik moet eerst een paar glaasjes naar binnen hebben, dan kan ik beter richten!'

De televisie staat aan, maar alleen opa kijkt. De anderen lachen en praten. Elske kijkt naar vader, die druk meedoet. Ja, vader heeft het hier prima naar zijn zin. Zij voelt zich heel anders dan vorig jaar, maar vader zal zich toch ook wel heel anders voelen. Zij voelde zich bij opa en oma thuis, vader voelt zich hier thuis. Bij opa en oma was hij vaak stil, hier is hij bijna altijd vrolijk.

Tessa komt naar Elske toe: 'Ik ga sjoelen.' Rob kijkt achterom en zegt: 'Gaan jullie al beginnen? Eerlijk doen, hoor. Els, meid, kom er toch bij zitten!'

'Elske zit graag te dromen', zegt vader plagend. 'Zeker over haar vriendje', zegt tante Annie, waarop oma zegt 'Vriendje? Dat kind komt pas kijken!'

1:1000

Met aardrijkskunde heb je vast weleens met een atlas gewerkt. In een atlas staan heel wat gegevens. Soms worden die door middel van een grafiek weergegeven, dan weer als een afbeelding.

Je zult de atlas vooral kennen van de vele kaarten die er in staan. Er staan overzichtskaarten in van Nederland, Amerika of het werelddeel Afrika. Die kaarten laten in het klein zien hoe het er in het groot uitziet. De kaarten zijn op schaal weergegeven. Dat staat er ook bij genoteerd, bijvoorbeeld: 1:25.000, of: 1:100.000. In het echt is het dan dus 25.000 of 100.000 keer groter.

Zo'n schaalverdeling staat ook in een van de Psalmen. In Psalm 84 staat schaal 1:1000. Je kent de tekst vast wel: 'Eén dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders' (Ps. 84:11a). Voor de dichter was het duidelijk: één dag in de tempel is beter dan duizend dagen op een andere plaats. Al zou hij maar op de dorpel van de tempel mogen staan... Dan was het toch nog beter dan de tent van de goddeloosheid. Leven bij de Heere staat voor hem in geen verhouding tot leven in de wereld. Waarom? Wel, in de tempel spreekt alles van God. Is alles gericht op God. Dient alles tot Zijn eer. Het gaat in de tempel uiteindelijk om verzoening. Het brandofferaltaar staat er. Er worden offers gebracht. Offers in de plaats van een zondig mens. Dat deed hem verlangen om dáár te zijn. Liever één dag dáár, dan duizend dagen zich uitleven in de zonde. Liever één dag de offerdienst zien, dan duizend dagen offers te brengen op het altaar van de wereld. Want dat altaar raakt nooit verzadigd. Góds altaar is verzadigd. Hét Offer is gebracht. Rijke troost voor iedere jongere die daar op ziet!

*'Want één dag in Uw
voorhoven is beter dan
duizend elders'*

Psalm 84:11a

Ds. Labee over:

Christus en de kruisdood

De dierbare Middelaar heeft het kruis toch alléén gedragen? Wat is toch de taak van Simon van Cyréne geweest? Zijn de handen van de Zaligmaker werkelijk doorboord bij de kruisiging?

Verdragen

Versillende vragen bereikten ons rond de kruisdood van de Middelaar. De eerste vraagsteller tobt over die - verder zo onbekende - Simon, uit het verre Cyréne. Jezus Christus heeft toch 'alléén het kruis gedragen en schande veracht'? Om te beginnen met het laatste citaat, we moeten nauwkeurig lezen. Dan blijkt dat er in Hebreëen (12:2) staat: 'Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft védragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van den troon Gods'. Het gaat in deze tekst dus niet zozeer om dat

letterlijk dragen van het kruis maar om de betekenis achter dat 'verdragen': de van God gevloekte en smadelijke kruisdood heeft de Zoon van God willen lijden en sterven.

Graag sluiten we daarom aan bij de gebruikelijke uitleg rond de kruisdrager Simon, zoals bijvoorbeeld ds. Th. Van der Groe (1705-1784) schrijft: 'Simon van Cyréne werd gedwongen de zwakke Heiland tot hulp te zijn en Zijn kruis achter Hem naar de strafplaats te dragen. Daar werd niemand gevonden die gewillig was de lijdende Zaligmaker deze kleine dienst te bewijzen en daarom moest iemand met geweld, tegen zijn zin, ertoe gedwongen worden. Dit moet niet verstaan worden alsof Simon van Cyréne de Heiland Zijn kruis alleen maar voor een gedeelte achter Hem heeft helpen nadragen, zodat de Heiland het kruis van voren en Simon het van achteren of het onderste daarvan droeg. Dit zou Jezus weinig of geen verlichting hebben kunnen aanbrengen, zoals uit de wijze van het dragen van het kruis kan worden afgeleid. Veel geloofwaardiger is het, zo niet genoegzaam klaar en zeker, dat Simon van Cyréne het hele kruis op zijn schouders alleen gedragen heeft achter de Heere Jezus. Dat is: op zodanige wijze dat

Jezus door de krijgsknechten vooruit geleid werd en Simon met het kruis op zijn schouders kort achter Hem aan kwam, samen op weg naar de strafplaats, waar Simon van zijn last ontheven werd en de Zaligmaker aan het kruis genageld en gedood'. Duidelijk moet blijven: 'Hij heeft de pers alleen getreden'. Waarschijnlijk dácht men dat Hij het niet zou kunnen volbrengen. In werkelijkheid was dit niet het geval, want Zijn Godheid ondersteunde Hem.

Met dat laatste is ook duidelijk dat het niet Simons' kruis was, maar Jezus' kruis. Zijn kruis waaraan Hij dat grote werk ging verrichten. De Volbrenger hangt daar voor verloren doorbrengers, die van eeuwigheid zijn verkoren. Hij hangt er als een gevloekte, opdat zij de zegeningen beërven zouden. Hij vereffent de rekening en betaalt hun schuld. Hij draagt Gods bittere toorn en verwerft verzoening, leven en vrede.

Verwinnen

De tweede vraagsteller is wat in verwarring doordat op verschillende manieren over de kruisiging wordt gesproken. Zijn Jezus' handen werkelijk doorboord? In het evangelie naar de beschrijving van Mattheüs, Markus, Lukas of Johannes lezen we het niet bij de kruisiging. Toch is er zekerheid over! Na de opstanding van de Borg lezen we dat Hij bij de verschijning aan Zijn jongeren Zijn handen en Zijn zijde toonde. En we horen Thomas zeggen: 'Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steek in het teken der nagelen, en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven'. Het Oude Testament geeft een bijzondere bewijsplaats met Psalm 22 (vs. 17b): 'zij hebben Mijn handen en Mijn voeten doorgraven'.

Tenslotte, de woorden waarmee we begonnen uit Hebreëen 12 staan in het kader van de oproep van de apostel om als christen lijdzaam verdrukking te dragen. Het valt te vrezen dat de bruidsgemeente vaak zo veraf leeft van de belofte dat 'indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, wij het ook zijn in de gelijkmaking van Zijn opstanding'. Maar alleen zo kwam ds. R. M. M'Cheyne (1813-1843) ertoe te zingen: 'Nu reis ik getroost onder 't heiligend kruis, naar 't erfgoed daarboven, in 't Vaderlijk huis. Mijn Jezus geleidt mij door d' aardse woestijn. Gestorven voor mij! zal mijn zwanenlied zijn'.

S

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.